

- Predsednik Skupštine prof. Daci: “Nadam se pravom partnerstvu”
- Džavit Haliti: “Skepticizam treba da ostavimo po strani”
- Istraživanje skupštinskih odbora
- Informativni centar uprave Parlamenta

Reč urednika

Reformisanje društva

“Polovina 2005. godine je vrlo blizu,” upozorio je Mark Grosman, zamenik američkog državnog sekretara na početku jula 2004. kada je posetio Prištinu. On je skrenuo pažnju na datum ocene sprovođenja Standarda, koje je pokrenuto za vreme jedne od njegovih ranijih poseta a nakon konsultacija sa svim zemljama u Kontakt grupi. Ako ocena sprovođenja Standarda bude pozitivna, “polovina 2005. godine” će biti dugo očekivani početak pregovora o konačnom statusu Kosova.

Plan za sprovođenje standarda je postao opsežan dokument: 120 stranica koje detaljno opisuju kako reformisati društvo. Njega su pokrenuli 31. marta 2004. tadašnji SPGS Holkeri i premijer Redžepi. Ovih osam Standarda su sledeći: funkcionišuće demokratske institucije, vladavina prava, sloboda kretanja, povratak i prava zajednica, ekonomska, svojinska prava i kulturna baština, dijalog, Kosovski zaštitni korpus.

Iako su Kosovo i njegove institucije ti koji treba da napreduju sa standardima, međunarodna zajednica ima bitnu pomoćnu ulogu u procesu sprovođenja, bilo putem obezbeđivanja sredstava, izgradnje kapaciteta i saveta, ili preko sprovođenja izvršne vlasti u rezervisanim oblastima koje utiču na standarde. Zajedničkim radom – kosovskih demokratskih institucija i međunarodnog prisustva – Kosovo može postati bolje mesto za život, na najbrži mogući način. Rezultat će biti zajednički uspeh ili zajednički neuspeh.

Čitajući plan za sprovođenje, možete se iznenaditi koliko su zadaci konkretni. Nekoliko primera: veće učešće zajednica u javnim službama, naročito na višim nivoima – odnosno programi dosega za popunjavanje upražnjenih radnih mesta (str. 12), u Poslovniku o radu Skupštine predviđeni rokovi za debate/postavljanje pitanja da bi se ocenio rad ministarstava (str. 13), početak izdavanja Službenog glasnika i da se sva PISU zakonodavna izdanja i administrativna uputstva objavljuju u Glasniku na svim zvaničnim jezicima (str. 14), odbor kosovske Skupštine ima pravo da nadzire sprovođenje politike o zvaničnom jeziku (str. 14), skupštinski odbor za budžet nadzire javne izdatke u ministarstvima i svim budžetskim organizacijama (str. 19), razviti strategiju za smanjenje zahteva za paralelnim strukturama i njihovo ukidanje i integrisanje u PISU strukture (str. 21), usvojiti zakon o zaštiti i očuvanju kosovske kulturne baštine (str. 100), itd.

Ovo je samo nekoliko primera od osam standarda. Jasno je da plan za sprovođenje pokriva širok spektar oblasti za koje su navedene sasvim konkretne, ostvarljive i opipljive mere. Zato je stvarno potrebna reforma društva. A plan nudi i perspektivu za trajno poboljšanje kvaliteta života na Kosovu. Međutim, ovo je složen proces sa preprekama na svom putu, koje su uglavnom povezane sa kadrovima, preusmeravanjem pažnje javnosti i zajedničkim ili nepodeljenim kompetencijama. Neki političari misle da je politika «standardi pre statusa» jedna politika koja je namerno izabrana da bi se pitanje statusa držalo van dnevnog reda. Neki kažu da privremene institucije samouprave ne treba smatrati odgovornim za nedostatak napretka u oblastima koje kontroliše UNMIK. Plan za sprovođenje standarda zajedno su sastavili kosovski i međunarodni zvaničnici u pet radnih grupa tokom više od četiri meseca, sa ciljem da se pojasni svačija uloga i odgovornost. Dan ocene, polovina 2005. godine, uverio je mnoge analitičare i političare da se naredni meseci mogu konstruktivno iskoristiti da se učvrste najbolji stavovi pre razgovora o konačnom statusu te ubrza transformacija društva.

Potreba za reformom kosovskog društva postala je tema mnogih rasprava. Na nedavnoj konferenciji kosovske turske stranke KDTP, poštovanje jezika bio je jedan od centralnih zahteva – koji je bio zajednički i za ostale sagovornike iz privremenih institucija samouprave. Politički savetnici ministara su, u skorošnjoj radnoj poseti Beču, diskutovali o svojoj ulozi u kreiranju politike. Iskusili smo da je sprovođenje standarda postalo sočivo kroz koje se gleda na Kosovo.

Iz razloga što standardi zauzimaju centralno mesto u tekućem političkom procesu i što postoje različita mišljenja, upitali smo članove Skupštine, kancelariju premijera i druge sagovornike da nešto kažu o predstojećim složenim problemima. IPS bilten nudi nekoliko gledišta za koja se nadamo da će vam biti interesantna.

Pošto Skupština privodi kraju rad pred letnju recesiju, zamolili smo profesora Dacija, predsednika Skupštine, da da svoju analizu rada koji je obavljen ove godine, kao i tokom celog mandata Skupštine. Različite partnerske organizacije Inicijative za podršku Skupštini daju najnovije informacije o svojim aktivnostima za podršku Skupštini: NDI detaljno iznosi nalaze svog istraživanja o funkcionisanju skupštinskih odbora, UNDP predstavlja novo otvoreni informativni centar za parlamentarnu upravu, Fridrih Ebert Stiftung govori o zajedničkoj radionici sa OEBS-om o ulozi političkih savetnika ministara u njihovoj saradnji sa Skupštinom.

*Franklin De Vriz,
Koordinator Inicijative za podršku Skupštini.*

Novi SPGS će preuzeti svoju dužnost “letećim startom” sredinom avgusta

David Buerstedde, OEBS

Od kada je Generalni sekretar UN Kofi Annan informisao Savet bezbednosti sredinom juna o nameri da postavi Sorena Jesena-Petersena (Søren Jessen-Petersen) iz Danske za svog novog Specijalnog predstavnika za Kosovo i za šefa UNMIK, Kosovo čeka da novi SPGS preuzme dužnost. Neki komentari gube strapljenje, pitajući zašto treba toliko vremena da stigne novi SPGS.

Glavni razlog je to što gospodin Jesen-Petersen ima izvesne obaveze koje proističu iz njegove trenutne pozicije specijalnog predstavnika Evropske Unije u Skoplju. On tamo pomaže u sprovođenju Ohridskog sporazuma, koji institucionalno redefiniše odnose između Makedonaca i Albanaca u bJR i garantuje poštovanje manjinskih i ljudskih. On ne može jednostavno otići, a da ne obezbedi da se maker neki nedovršeni poslovi obave. Jedan od njih jeste plan za decentralizaciju – pitanje koja će isto tako biti važna tema na Kosovu tokom sledećih meseci.

Naravno, pre dolaska u Prištinu, novi SPGS će hteti da se dobro upozna sa tekućom situacijom ovde. Iako će gospodin Jesen-Petersen biti u stanju da iskoristi svoje znatno prethodno iskustvo u iz jugoistočne Evrope, on će se svakako morati što pre upoznati sa specifičnim pitanjima na Kosovu.

Kako se približava sredina avgusta, kosovska pitanja će početi da oduzimaju sve više

Novoimenovani SPGS Søren Jessen-Petersen

njegovog vremena. Uz pažljive pripreme novi SPGS namerava da svoju dužnost preuzme “letećim startom” i ima uticaja od samog početka.

Novi start predstavlja nove mogućnosti u uspostavljanju bliskih odnosa koji su još uvek netaknuti greškama načinjenim u prošlosti. I SPGS i predstavnici PIS i civilno društvo moraju biti otvoreni jedni za druge i tražiti uspostavljanje dobrih odnosa od početka.

Bivši SPGS Hari Holkeri je postavio dobar primer u ovom pogledu. Jedan od prvih koraka koje je preduzeo kada je stupio na dužnost bilo je obraćanje na plenarnom zasjedanju Skupštine, kada je ponudio Skupštini i PIS partnerstvo dostojno ovog imena. Ovaj prejedan je vredno ponoviti, ako ni zbog čega drugog, onda maker zato što će Skupštini omogućiti da stvori svoje mišljenje o SPGS i njegovim idejama o Kosovu.

Søren Jessen-Petersen biografski podaci

Gospodin Jesen-Petersen (Jessen-Petersen) je služio kao specijalni predstavnik EU u Skoplju od 1. februara 2004. godine. U isto vreme, on je i predsedavajući Regionalne inicijative Pakta za stabilnost, migracije i izbeglice (MARRI). Shodno tome, on je započeo i upravljao strategijom kretanja populacije na zapadnom Balkanu, i na osnovu toga, i programom delovanja koji pokriva pitanja migracije, azila, granična pitanja, vize i rešenje povratka izbeglica.

Gospodin Jesen-Petersen je radio kao pomoćnik visokog komesara za izbeglice u sedištu UNHCR u Ženevi, od januara 1998. do decembra 2001. Ova pozicija je treća po odgovornosti u UNHCR. Na ovoj funkciji gospodin Jesen-Petersen je rukovodio svim operacijama UNHCR širom sveta, i preduzeo je oko 80 misija na svim stranama sveta, u cilju razvoja operativne strategije, kao i angažovanja vlada u podršci aktivnostima UNHCR.

Pre poslednjeg angažmana u Ženevi, gospodin Jesen-Petersen je radio kao direktor kancelarije UNHCR za vezu sa sedištem UN u Njujorku, od 1. avgusta 1994. do 9. januara 1998. godine. Na toj funkciji je bio veza UNHCR u kancelariji Generalnog sekretara UN kao i sa drugim odeljenjima UN. U tom periodu, on se u nekoliko navrata obraćao Savetu bezbednosti.

Gospodin Jesen-Petersen je služio kao specijalni izaslanik visokog komesara za bivšu Jugoslaviju, od decembra 1995. do septembra 1996. godine (sedište u Sarajevu), gde je bio odgovoran za razvoj strategije i nadgledanje sprovođenja Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma i upravljao budžetom od 350 miliona dolara u humanitarnoj operaciji za oko četiri miliona izbeglica, raseljenih lica, povratnika i ostalih žrtava rata, i rukovodio sa preko 500 zaposlenih UNHCR.

Između 1990. i 1993. godine, gospodin Jesen-Petersen je radio kao šef kabineta visokog komesara u sedištu UNHCR u Ženevi. Tu je služio kao glavni politički i diplomatski savetnik visokom komesaru.

U 1989., UNHCR ga je postavio za specijalnog savetnika zamenika generalnog sekretara za politička pitanja i člana tima GS u procesu dobijanja nezavisnosti Namibije.

Od 1986., gospodin Jesen-Petersen je radio kao regionalni predstavnik visokog komesara za Nordijske zemlje do 1989. godine, pokrivajući Dansku, Finsku, Island, Norvešku i Švedsku.

Gospodin Jesen-Petersen je državljanin Danske, pravnik i novinar po obrazovanju, i objavio je veliki broj publikacija. Oženjen je i ima četvoro dece.

“Nadam se pravom partnerstvu”

Intervju sa prof. Dacijem, Predsednikom Skupštine Kosova, o radu Skupštine, o UN-u i odnosima sa manjinskim zajednicama.

Intervju vodili Doina Ghimici i David Buerstedde, OEBS

ASI: Profesore Daci prošla je jedna godina od Vašeg poslednje intervjua za Bilten ASI. Bila je to godina sa pozitivnim i negativnim trendovima na Kosovu. Tokom ovog vremenskog perioda, sama Skupština je doživela “blistave trenutke” i razloge za kritiku. Koji su, po Vašem mišljenju, najveći uspesi Skupštine i gde kosovsko zakonodavstvo nije moglo ostvariti očekivanja?

Najbolji rezultati koje je Skupština postigla tokom ovog perioda vezani su za broj donetih zakona. Znam da u medijima ima puno kritika u vezi sa našim aktivnostima, ali to obično dolazi od ljudi koji nisu nikada bili u drugim parlamentima u Evropi i koji zasnivaju svoje informacije na onome što javljaju novinari. U evropskim zemljama potrebno je od tri meseca do pet da bi nacrt zakona prošao kroz parlament. Najduže vreme za usvajanje zakona kod nas je bilo pet nedelja. U sadašnjoj Skupštini mi smo napravili ravnotežu između broja zakona koji su usvojeni, uzimajući u obzir da Kosovo nema te zakone ili nema potreban kvalitet tih zakona. Drugo važno dostignuće sadašnje Skupštine je uspostavljanje stabilnog političkog okruženja, bar do martovske krize. Uglavnom, Skupština je mesto gde se vode zagrejane rasprave i gde se često diže temperatura. Imajući u obzir to da u našem parlamentu ima sedam grupa manjinskih partija, ja sam radio na tome da stvorim prijatnu atmosferu

Prof. Nedžad Daci, predsednik kosovske Skupštine

za rasprave. Ponosan sam na to što sam često bio u stanju da smanjim tenzije između albanskih poslanika u Skupštini i Koalicije Povratak. Zbog toga su me kritikovali i optuživali da zaustavljam demokratiju, ali sam odlučio da su mir i stabilnost Kosova važniji. Kritičari moraju imati na umu da je ovo posle 15 godina prvi međunarodno priznati parlament i mesto gde svi treba da rade zajedno. Skupštinu veoma podržavaju savetnici iz međunarodne zajednice, posebno NDI (Nacionalni demokratski institut), Misija OEBS na Kosovu i ostale fondacije.

ASI: A šta je sa slabim tačkama?

Postoje puno slabih tačaka. Najslabija tačka nam je to da nismo uspeli da ubrzamo socijalne programe i uspostavimo adekvatan sistem socijalnog osiguranja u našem društvu. Već četiri godine smo jedva imali povećanje plata u institucijama, u obrazovanju i u zdravstvu. Nismo uspeli naći nijedno rešenje problema sa kojima se suočavaju oni koji rade u sferi nauke. Mi nismo imali nijedan zakon o nauci na dnevnom redu. Još jedan veliki neuspeh je to što nismo uspeli stvoriti institucije kako bismo prebrodili krizu i smanjili tenzije među etničkim zajedni-

cama. Ja priznajem da nisam imao dovoljno hrabrosti za to. Plašim se da ćemo se ovim pitanjima morati pozabaviti i posle izbora.

ASI: Na koje to institucije mislite?

Mislim na institucije u smislu tela ili mehanizma koji bi bili bliži problemima kako bismo ih rešili. Institucionalni mehanizmi bi trebalo da postoje unutar parlamenta ili vlade, sa ciljem sprečavanja ili prevazilaženja podela unutar PIS. Plašim se da nismo uspeli u tome i da će se nestabilnost povećavati u narednom periodu.

ASI: Da li će se situacija zagrejati zbog predstojećih izbora?

To i jeste glavni razlog. Može doći do povišenja temperature jer će se političke partije boriti svom snagom kako bi došle na vlast i dobili izbore. Ima dosta pitanja na koje bi se mogle uputiti kritike, kao što su ekonomska, pravna i bezbednosna situacija. Svi ovi aspekti će pogoršati situaciju. Nadam se da ćemo imati normalne izbore, i ja ću se boriti za to u pralamentu i pokušati da nekako ubedim biračko telo da izađe na izbore. Ako nezadovoljni glasači ne budu izašli na glasanje, imaćemo problema u budućnosti. Moguće je da će glasati manje od 50% na predstojećim izborima.

ASI: Pomenuli ste da je Skupština doživela neuspeh u nekim sferama. Da li to znači da bi trebalo da dođe do promena u unutrašnjim strukturama u Skupštini?

Nadam se da će sledeći parlament imati manji broj predstavljenih partija. Nadam se da će se kao rezultat predstojećih izbora uspostaviti opozicija u parlamentu, ne etnička opozicija, nego jaka opozicija, koja će zahtevati odgovornost od vlade. Nama će još uvek biti potrebna pomoć država sa dugom demokratskom tradicijom i država koje su prebrodila etničke probleme u prošlosti. Ne želim biti sam u tome, i ne pričam o sebi, Nedžatu Daciju, ali predsedavajući Skupštine bi trebalo da se osloni na tim lokalnih i međunarodnih stručnjaka. Međunarodna zajednica treba da dobije savetodavnu ulogu u našim institucijama. To će nas dovesti do rezultata.

ASI: Šta je sa organizacionom strukturom u Skupštini? Da li vidite neke promene u odnosu između predsedništva Skupštine

i predsedavajućeg, predsedništva i Skupštine, ili unutar sekretariata Skupštine?

Mislim da više ne bi trebalo da imamo predsedništvo. To je stara tradicija od Titove Jugoslavije, jer unutar predsedništva postoji jaka tendencija u nanklonosti prema interesima političke partije. Verovatno ćemo umesto toga veće koji će se sastojati od predsednika i ograničenog broja potpredsednika. Ne mogu se žaliti na trenutno predsedništvo, naprotiv, moram biti zahvalan jer smo radili jako dobro zajedno. Vrlo je interesantno da sam dobio puno podrške od članova Koalicije Povratak u predsedništvu. Sve u svemu, rad predsedništva je bio jako konstruktivan. Želeo bih da isti duh preovladava i na plenarnim zasedanjima. Odbori su radili isto tako dobro zajedno. Plenarna zasedanja su ponekada bile potpuno drugačije priče, verovatno zbog prisutnosti medija, ali mislim da je uzimajući sve u obzir, pozitivno i negativno, ovaj parlament bio jako uspešan. I održao je stabilnost na Kosovu. Znao da sam često preduzimao inicijative koje su prevazilazile moju funkciju predsedavajućeg Skupštine. To nisam radio kako bi se borio sa UNMIK ili bilo kim drugim, ali radi držanja situacije pod kontrolom. Ako se situacija omakne kontroli na Kosovu, to će se raširiti po celom regionu.

ASI: Da li mislite da će se možda odnosi sa UNMIK poboljšati dolaskom novog SPGS, ili će se pogoršati?

Mislim da se SPGS Holkeri puno trudio. Bio je pošten čovek. Ja sam kod njega video veoma ozbiljnog političara, ali je UNMIK struktuiran na način koji ne može postići uspeh. Ja

Prof. Nedžad Daci, predsednik kosovske Skupštine

uvek želim biti pošten i iskren. Ne mislim da će se situacija poboljšati. Imao sam puno sastanaka sa Holkerijem i pokušao sam da sa njim razmatram svoje analize, jer moj analitički pristup je naučan i uglavnom je tačan. Ja sam mu sugerisao da ne ode (da nas ne napušta) – to ne želim – nego da promeni strukturu. Misije UN imaju problema svugde na svetu. Bilo bi dobro da se uspostavi vremensko ograničenje i da se završi posao. Ja nisam optimista što se tiče novog SPGS. Njemu će biti potrebno vremena da se upozna sa situacijom. Takođe, UN su veoma komplikovana struktura jer tu učestvuje puno država, i svaka ima svoj interes, i to ne uvek onaj isti interes koji imaju UN. Veoma je teško raditi u ovakvim okolnostima. Prve tri godine su bile jako uspešne na Kosovu, sa veoma dobrim rezultatima u rekonstrukciji i drugim sferama, ali potom se uspeh sve više i više smanjivao. Nadam se da će doći neko ko će promeniti smer ove krivulje koja ide dole. Nadam se i pravom partnerstvu.

ASI: A šta je sa standardima? Da li polazete nade u standarde?

Standardi su široko prihvaćeni na Kosovu. Nisam toliki optimista da sa sredstvima koje imamo u našim rukama možemo biti uspešni. Parlament mora ispuniti standarde vezane za parlament, ali ovo će biti teško ako Srbi ne budu učestvovali u procesu standarda i u političkom životu. Imao sam sastanak sa liderima KP i dobio sam neke signale da bi se ovo moglo promeniti. Nameravam da nastavim razgovarati sa njima i nadam se da ćemo raditi zajedno.

ASI: Koji bi se koraci mogli preduzeti u poboljšanju odnosa sa manjinama?

Moramo pronaći načine. Kritikanje Srba ne može biti rešenje za Kosovo. Odbijanje učestvovanja nije rešenje za Srbe. Tako da moramo naći načine sa onima koji su zainteresovani da žive na Kosovu i imaju posed na Kosovu. Njihova prava se moraju poštovati: svojinska prava, ljudska prava, zapošljavanje i pravo na posao. Ja i ogromna većina građana smo spremni za to. Nadam se da će Beograd shvatiti da Srbi moraju ostati ovde i deliti sa nama pogodnosti i probleme Kosova.

Prepreke na putu prema standardima

Piše: prof. dr Hajredin Kući- potpredsednik DPK i član Skupštine Kosova

Standardi za Kosovo koje je ne tako davno izneo bivši SPGS, gospodin Mikael Štajner (Michael Steiner), postali su tema o kojoj se najviše raspravlja u našim javnim debatama. Važno je napomenuti da su standardi od vitalne važnosti, pošto standardi predstavljaju okvir delovanja lokalnih i međunarodnih institucija, ali isto tako i svih građana Kosova, kako bi se stvorilo društvo sa konsolidovanim demokratskim poretom.

Standardi predstavljaju strategiju delovanja lokalnih i međunarodnih institucija na Kosovu koji su u skladu ili bi trebali da se usklade sa percepcijom i tačkama gledišta svake demokratske vlade na Kosovu danas i ubuduće, čak i posle definisanja konačnog statusa Kosova. U stvari, standardi su u skladu sa dugoročnim naporima izgradnje demokratskih institucija na Kosovu u skladu sa međunarodnim standardima, sa ciljem stvaranja ravnopravnih uslova za sve građane Kosova, bez obzira na njihovu etničku, versku, polnu i rasnu pripadnost.

Tri glavna aktera su uključena u napore uspostavljanja održivih demokratskih društava: Albanci kao većinsko stanovništvo, Srbi kao manjina, i međunarodna zajednica kao aktivni učesnik i posrednik. Da bismo dostigli rezultate standarda na posleratnom Kosovu, mi isto tako moramo imati na umu prepreke na tom putu. Prepreke počinju već

sa namerom prevazilaženja nacionalnih interesa kroz preduslove, koji su verovatno još uvek nisu postignuti ni u državama sa već konsolidovanim demokratskim sistemima.

Koncept "standardi pre statusa" psihološki pokriva asimetrična delovanja glavnih aktera jer politički ciljevi su suštinski različiti kada se radi o pravnom i političkom statusu Kosova. Dok albanska većina želi nezavisnu državu, a srpska manjina želi povratak prethodnom statusu, međunarodna zajednica je zauzeta procenom i postavljanjem merila sprovođenja standarda. U međuvremenu svako ide u svom pravcu i na postizanje standarda se više gleda kao na sredstvo za postizanje političkih ciljeva.

Procena

U svim ovim aktivnostima, uloga međunarodne zajednice kao posrednika je suštinska. Cilj procene ostvarenja ovih standarda uglavnom zavisi od SPGS. Uzimajući u obzir činjenicu da mnogi predstavnici međunarodne zajednice ostaju na Kosovu samo na kratko vreme, sama procena je više apstraktna nego objektivna. Kvalitet i kvantitet, kao i vremenski okvir sprovođenja standarda, veoma su važni za Kosovo i građane Kosova, iako ova pitanja izgledaju vrlo apstraktna. Bilo bi poželjno i korisno znati faktore procene kao preduslov za konačni status, što za većinu kosovskih Albanaca podra-

Prof. Hajredin Kući

zumeva nezavisnost. To bi još više motivisalo i obavezalo institucije kao i građane u sprovođenju standarda.

Odnos manjina prema standardima

Albanska većina misli da je srpska manjina faktor koji usporava ne samo proces ubrzanog sprovođenja standarda, nego i process prenosa nadležnosti sa međunarodnih na lokalne institucije, sa ciljem usporavanja perspektive Kosova da ostvari nezavisnost.

Iako se smatra da je stvaranje

normalnih životnih okolnosti za manjine u rukama albanske većine, gotovo sve zakonodavstvo, sprovođenje i pravni mehanizmi su u rukama međunarodne zajednice u obliku neprenesenih nadležnosti.

U isto vreme, mi možemo reći da većina nikada nije razvila pravi dijalog i nikada nije dala jasne ponude manjinama, iako postoje tendencije da se manjine integrišu unutar institucija demokratskog života na Kosovu. Međunarodna zajednica je ipak delimično odgovorna za ovo. Sa svojim

previše blagonaklonim stavom prema srpskoj manjini, ona je doprinela njihovoj instrumentalizaciji od strane vladinih i političkih krugova u Beogradu. Osim toga, srpska manjina još uvek nije odustala od svog cilja povratka Kosova pod srpsku upravu. Ovo je bilo očigledno u nekoliko navrata kada su oni projektovali anti-albanske ideje i planove koji su većinom bili slični onima tokom Miloševićevog režima. Srpsku manjinu Srbija još

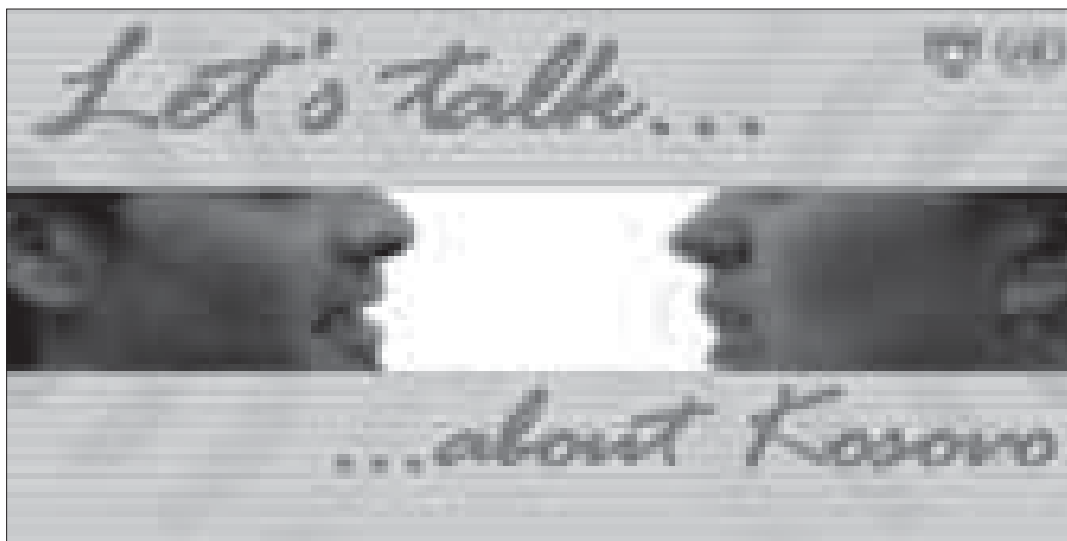
statusa," gde svaka strana pokušava postići svoj maksimum i pokušava nametnuti svoje argumente o tome kako tumači sprovođenje standarda. Imajući na umu istorijski rivalitet između Albanaca i Srba i nedostatak volje od strane međunarodne zajednice da suštinski postane neutralni posrednik time što će priznati demokratsko pravo većine stanovništva Kosova, možemo pretpostaviti koliko će biti teško postići standarde ovim tempom.

Kosovu ovi standardi nisu dostignuti. Međunarodna zajednica na primer, nije dovela u pitanju pravo Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore i bjRM na nezavisnu državu, iako ljudska prava i uspostavljanje demokratskih institucija ne ide željenim tempom čak ni u poređenju sa Kosovom. Ne želim reći da mi ne bismo hteli biti ispred njih, nego da bi trebalo da imamo ravnopravne šanse prilikom ispunjenja ovih ciljeva.

jenju standarda. Lokalne i međunarodne institucije, ali isto tako i građani, trebalo bi da budu pažljiviji i da onemoguće eskalaciju krize, kao što je ona u martu, bilo da je to zbog političkih, socijalnih ili ekonomskih razloga. Svaka vrsta krize onemogućuje sprovođenje standarda. Kada je opšta situacija u krizi, standardi su isto tako u krizi.

Standardi naspram javnog mjenja

Drugi ključni element je javna percepcija formule "standardi pre statusa". Izgleda da se u javnosti ne pravi razlika da li su u pitanju prave ili lažne vrednosti, ili samo propaganda. Do sada sve lokalne i međunarodne institucije, ličnosti i intelektualci su samo pričali o standardima na uopšten način. Standardi moraju biti "opipljivi" za građane Kosova. Oni moraju na njih gledati kao na šansu za bolji i uspješniji život, uz poštovanje ličnog i nacionalnog identiteta, postignut sprovedenjem potpune kontrole institucija na celoj teritoriji i nad celim stanovništvom.

smatra pokretom za reintegraciju Kosova u Srbiju, a ne kao most koji će povezati ove države. Ne bi trebalo da postoji osećaj da se sav posao oko sprovođenja standarda radi za dobrobit manjina. Pošto manjine učestvuju malo ili uopšte ne učestvuju u procesu sprovođenja standarda, ovo gledište demotivise većinu u sprovođenju posla za one koji ne rade posao za sebe.

Ja sam ubeđen da bi celokupan razvoj Kosova posle konflikta bio drugačiji kada bi formula "standardi i status" bila prethodno detaljno definisana. Sada su standardi talac koncepta "standardi pre

Komparativni pogled

Standardi i njihovo ispunjenje se ne mogu posmatrati izolovano. Postoje neke razlike u sadržaju i obliku odlučivanja na Kosovu i u drugim zemljama, posebno što se tiče bezbednosti, nivoa multietničke integracije, ekonomskog razvoja, kvaliteta javnih institucija, organizovanog kriminala i problema privatizacije. Mada, u standardima postoje neki zajednički elementi sa susednim državama koje su na neki način takođe pod međunarodnim protektoratom. Ipak, to su nezavisne države i međunarodna zajednica smatra da samo na

Iz sveopšteg angažmana međunarodne zajednice i činjenica, može se dobiti osećaj da su, de facto, standardi izgovor za odlaganje odluke o konačnom statusu Kosova, i to ne sa istinskom namerom konsolidovanja demokratskog poretka. Izgleda da je ovaj stav međunarodne zajednice određen neodlučnošću u glavnim gradovima zapadne Evrope o načinu rešavanja političkog statusa Kosova.

Uticaj opšte situacije

Opšta situacija u ovoj zemlji je važan element u ispun-

Më shumë informata mbi Planin për Implementimin e Standardeve mund të gjenden në këto web-faqe:

Web-faqja e Kryeministrit:
http://www.pm-ksgov.net/focus_article.php?id_article=19
 UNMIK:
<http://www.unmikonline.org/>

“Što se pre postignu standardi, to bolje”

Intervju sa Iljirom Dugolijem (Ilir Dugolli), višim političkim savetnikom premijera, o odnosima sa Skupštinom, planu za primenu standarda i radu Kabineta premijera.

Intervjuisali: Besnik Tahiri i Ulrich Steinle, OEBS

Asi: Iljire Dugoli, možete li opisati Vaše glavne zadatke i obaveze unutar Kabineta premijera?

Moja pozicija je viši politički savetnik premijera, što drugim rečima znači, glavnog političkog savetnika. S tim u skladu, moja glavna odgovornost je da koordiniram rad svih političkih savetnika i drugih politički naimenovanih službenika oko premijera, kao i da pratim njihov rad. Mome portfelju takođe pripadaju i druge dužnosti, uključujući i službu za pravna pitanja.

Asi: Vi ste pripadnik ‘tima mladih’ unutar Kabineta. Da li mislite da možete imati uticaja na politiku i kakve mislite da su mogućnosti za mlade političke savetnike u kosovskim institucijama?

Istina je da je tim premijera mlad tim. Ja imam 28 godina, dok su i ostali savetnici uglavnom u ranim tridesetim godinama života. Ja sam počeo raditi za premijera pre dve i po godine, kao dosta mlad. Tokom ovog vremena, prvo kao državni službenik, ja sam se osvedočio overi premijera u mlade i tome da je on spreman da pruži mogućnost onima koji su spremni da se angažuju. Ja verujem da ima prilično dobrih prilika za mlade savetnike koji su zainteresovani da doprinesu izgradnji institucija da nađu načine i mogućnosti da stvarno to i urade. Nažalost,

Ilir Dugoli, viši politički savetnik kosovskog premijera

uopšteno govoreći, primećuje se ustezanje mladih da se uključe u rad vlade. Srećom, svedoci smo toga da je premijer okupio mlad tim, koji je podstakao veće interesovanje mladih da se uključe u naše institucije.

Asi: Koji su bili Vaši i najveći izazovi u Kabinetu premijera? Koja su najveća dostignuća i gde nailazite na najveće probleme?

Veoma je teško da se nabroje svi izazovi, tako da ću ja pomenuti samo neke od najvažnijih. Prisutni su nedostatak prethodnog

iskustva, veoma sužene odgovornosti, enormne pravne i političke nejasnoće, i do krajnjih mera ograničene odgovornosti premijera, samo kao koordinatora bez prave izvršne moći. Među glavnim postignućima mora se pomenuti očuvanje kohezije višepartijske vlade, uspostavljanja nepolitičke javne službe koja se stalno unapređuje, prosleđivanje više od 60 nacrti zakona Skupštini i stava za primer tokom najvećeg posleratnog izazova, događaja iz marta 2004. godine.

Asi: Reagovanje premijera za vreme martovske krize je od strane međunarodne zajednice prihvaćeno kao najodgovornija politička reakcija. Šta je to što je učinilo njegovu reakciju drugačijom od ostalih političkih faktora?

Zaista, ulogu premijera su otvoreno pohvalili ključni predstavnici međunarodne zajednice, kao i kosovski građani uopšte. Ja verujem da ima nekih njegovih ličnih osobina koje su ga usmerile prema kursu delovanja koji je izabrao, to jest, to je njegova hrabrost, iskrenost, lično

aktivno učešće, i iskustvo sa nasilnom okolinom iz perioda kada je bio gradonačelnik Mitrovice. Naš je utisak da su naponi premijera da poboljša odnose između albanske i srpske zajednice i da popravi štetu načinjenu tokom marta uveliko prihvaćeni od strane građana svih etničkih grupa. *Asi: Koliko je efikasan vladin unutarnji rad, imajući u vidu problem da morate vladati sa koalicijom svih partija i da je ponekad koordinacija slaba? Da li uočavate neophodnost za poboljšanje, i ako uočavate, kako to postići?*

Ja mislim da ima dosta prostora za poboljšanja što se tiče rada vlade. Naravno da može biti efikasnija. Bilo je mnogo propusta što se tiče strukturne i pravne osnove na kojoj je postavljena vlada. Nije postojao neki odgovarajući koordinacioni mehanizam, dok su instrumenti za nadgledanje i intervenisanje kada je o premijeru reč skoro nepostojeći. S druge strane, takođe nisu postojale ni odgovarajuća tela koja će formulisati politiku. Sve se ovo čak otežalo činjenicom da premijer nije postavio nijednog ministra, i time je njegova moć za nadgledanje, sprovođenje politike ili moguće intervencije ograničena na minimum.

Asi: Kakvo je Vaše mišljenje u vezi saradnje sa Skupštinom? Da li se Skupština odnosila profesionalno prema nacrtima zakona koje joj prosleđuje Kabinet premijera i kakvi su institucionalni i lični odnosi sa Skupštinom? Da li mislite da ima prostora za poboljšanje?

Nema sumnje da sve institucije uče i da ima mnogo toga što se može popraviti. Ja mislim da su lični odnosi odlični i da funkcionišu vrlo

Kosovski premijer Bajram Redžepi i njegovi savetnici

dobro. Naravno, trebalo je vremena i mnogo napora da se uspostave odgovarajući proceduralni kanali komunikacije. Razume se da su ti kanali i procedure otvoreni za dalja poboljšanja.

Asi: Skupština se ponekad optužuje da nije dovoljno brza u obradi zakona. Da li mislite da su te optužbe opravdane?

Kao što sam rekao, ima dosta prostora da sve institucije poboljšaju posao i da ispunjavaju bolje svoje zadatke. Ovo se odnosi i na Skupštinu, koja po mnogo čemu ne ostavlja utisak da je jedan organ koji marljivo radi.

Asi: Koliko koristite Plan za sprovođenje standarda za Kosovo da bi pravili prioritete u Vašem poslu?

Plan je postao apsolutni prioritet od trenutka kada je

lansiran. Traženo delovanje je zasigurno smernica za rad vlade kao celine, a takođe i za rad Kabinet premijera.

Asi: Da li mislite da se realno mogu ispuniti tokom naredne godine aktivnosti iznete u Planu, unutar vremenskog okvira koji je Planom utvrđen?

Realno gledajući, nemoguće je ispuniti za godinu i po ono što UNMIK, sa svim svojim ljudskim, finansijskim i drugim resursima, nije bio u stanju ispuniti. Ipak, ja verujem da je od presudne važnosti da se učini što je najviše moguće radi postizanja onoga što se može postići. Što se pre postignu standardi, to bolje, ne samo zbog statusa nego i zbog kvaliteta života svakog građanina, i demokratije kao takve. Ja takođe verujem da se računa i odlučnost u ispunjavanju standarda, a ne samo konačni rezultat.

Kontakt informacije:
Ilir Dugolli,
Zgrada vlade, Kancelarija
E-213, Ul. Majke Tereze
Tel.: 038-211-202
Fax: 038-211-200
E-mail: ilir.dugolli@ks-
gov.net

Više informacija o Planu za sprovođenje standarda za Kosovo možete naći na ovim web-stranicama:

Web-stranica premijera:
http://www.pm-ksgov.net/focus_article.php?id_article=19
UNMIK:
<http://www.unmikonline.org/>

“Svi moramo dati svoj maksimum, ostavljajući po strani skepticizam i razlike”

Intervju sa Džavitom Halitijem, članom predsedništva Skupština Kosova, o Planu za sprovođenje standarda.

Intervjuisali Doina Ghimici i Mevlude Salihu, OEBS

Asi: Gospodine Haliti, šta može Skupština učiniti kako bi ispunila Plan za sprovođenje standarda?

Sve institucije Kosova, ne samo Skupština, moraju osetiti obavezu da ispune standarde za Kosovo. Sve zemlje regiona moraju ispuniti slične standarde kako bi postale članice Evropske zajednice, NATO, ili Veća Evrope, iako ih one ne nazivaju standardima kao što to mi činimo na Kosovu. Mi smo kao parlament preuzeli odgovornost o paketu zakona koji su vezani za standarde. Mi smo zakonodavni ogranak vlade Kosova, i ovaj paket će imati prioritet u parlamentarnim zasedanjima. Pitanje o tome koliko zakona se razmatra u Skupštini je potpuno drugačija stvar. Naravno bilo bi dobro kada bi parlamentarci sami inicirali zakone vezane za sprovođenje standarda i da ne čekamo vladu da predlaže zakone za nas. Mi smo imali diskusiju u Skupštini vezanu za standarde i ja sam imao susrete sa predstavnicima UNMIK koji se bave sa pitanjima sprovođenja standarda. Predložio bih svima koji su učesnici u ovom procesu da ga potpomognu, jer ovo ne možemo napraviti sami. To je jako važan proces za Kosovo.

Asi: Da li mislite da Skupština može realno postići opisane aktivnosti u Planu za sprovođenje standarda tokom ove godine?

G-din Xhavit Haliti, član predsedništva Skupštine

Mislim da svi mi postavljani rok pogrešno shvatamo. Međunarodna zajednica ne očekuje od nas i Kosova da ispunimo odmah nešto za šta je u drugim zemljama bilo potrebno nekoliko decenije, bar koliko sam ja razumeo. Međunarodna zajednica želi dati uputstva za budućnost, kako bi mogla proceniti do koje smo mere prešli dugi puta standarda i da li postoji volja sa naše i sa strane naših institucija da standarde, koji su normalni u demokratskim zemljama, ispunimo. Oni će razmatrati pitanje da li postoje kašnjenja, i ako ih ima, da li se to desilo zbog opravdanih

ili neopravdanih faktora. Tako da verujem da tu nema prostora da sa naše strane budemo skeptični prema ciljevima međunarodne zajednice, ali mi bi trebalo da radimo uz maksimalne napore, ostavljajući po strani skepticizam i razlike.

Asi: Da li mislite da međunarodna zajednica pruža dovoljno podrške Skupštini u ispunjenju standarda? Kako međunarodna zajednica može ojačati ovaj proces?

Ja verujem da postoja mogućnosti da se Skupštini i vladi pomogne u ispunjenju

standarda. Ja bih apelovao za više inostranih stručnjaka koji će raditi sa odbornicima Skupštine kako bi ih osposobili u iniciranju zakona koji ne samo što će doprineti sprovođenju standarda, nego i poboljšanju svakodnevnog života na Kosovu. Verujem da bi cela Skupština podržala takav korak. Sledeće godine, ja mislim da bi sama Skupština trebalo da izvesna sredstva izdvoji iz budžeta za konsultante, za stručnjake sa Kosova i vani, kako bi mogla biti aktivnija u iniciranju i bržem donošenju zakona i većeg broja zakona.

Funkcionalno društvo zavisi od kredibiliteta demokratskog sistema

Od 1. jula do 31. decembra 2004., Evropskom Unijom će predsedavati Holandija. Bilten ASI je zbog toga zamolio šefa Holandske kancelarije u Prištini, g-dina Bas-Bakera (Bas-Backer), da se obrati našim čitaocima.

Peter Bas-Baker (Bas-Backer), šef Diplomatske kancelarije Holandije u Prištini i predstavnik predsedavajućeg u EU.

Nekom laiku Evropska Unija (EU) može ličiti na kamilu, malo neobičnu i komplikovanu, ali sigurnu i pouzdanu za one koji od nje zavise. Od 1958. je učinjeno mnogo promena u mehanizmu donošenja odluka u EU. U tom procesu Evropski parlament (EP) je polako ali sigurno pridobio potrebno mesto u institucionalnim strukturama EU.

Iako EP još uvek nije predstavljen na Kosovu, on ima uticaja na donošenje odluka u vezi pomoći koju EU daje Kosovu. U Evropskoj Uniji Parlament igra ključnu ulogu i u odnosu između glasača i civilnog društva, i institucija EU. EP se postepeno uključio u proces donošenja odluka u EU, u kontrolisanje izvršne vlasti EU, kao i u stvaranje i usvajanje velikog dela zakonodavstva EU. Do sada, više od 50% zakonodavstva Holandije je nastalo u Briselu. Na kraju, ali ne i manje bitno, EP igra ključnu ulogu u usvajanju budžeta EU zajedno sa drugim institucijama EU. EP je učinio mnogo da se povećaju demokratski elementi u EU, iako to još nije dovoljno. Najvažnije administrativne institucije EU, Komisija i Savet EU, još uvek rade bez redovnog sistema kontrole i ravnoteže (check and balances) uobičajenog u demokratskom procesu. Prema javnim istraživanjima,

EP je najpoznatija institucija EU. Međutim, relativno nizak procenat glasača na skorašnjim izborima za EP je dokazao da EU i EP još uvek ne mogu podstaći građane EU.

EP se bori sa demokratskim deficitom koji se javlja u procesu prenošenja nadležnosti sa demokratski kontrolisanog državnog nivoa na demokratski nepotpune institucije EU. Ali iako ponekad EP nije u stanju da dospe do građana EU, on još uvek ima uticaja na njihov svakodnevni život.

Približavanje institucija EU građanima je bio glavni cilj Irske kao predsedavajućeg. Ovo je presudno zato što na kraju uspeh EU zavisi od građana i kredibiliteta njenog demokratskog sistema.

Kosovo ima mlade institucije i, u poređenju sa Evropom, one takođe moraju zadobiti legitimitet. Na koncu, uspeh Kosova kao funkcionalnog društva zavisi od kredibiliteta njegovog demokratskog sistema i podrške koju će dobiti od svih svojih glasača, uključujući manjine, koje su sastavni deo kosovskog društva.

Da bi se stvorio kredibilni demokratski sistem, glasači će morati da pažljivo razmotre rad Privremenih

institucija samouprave (PIS) o tome kako su vlada i ministri pojedinačno iskoristili svoje mandate, koliko su partije imale uspeha u Skupštini po pitanju zaštite interesa glasača, kao i rezultate vlade i ministara u vezi odgovornosti koje su im prenete. Članovi Skupštine imaju mandat građana da nadgledaju sadašnju i buduću vladu u radu na sprovođenju standarda, koji ima za cilj unapređivanje blagostanja svakog stanovnika Kosova.

Članovi Skupštine mogu, na primer, nadgledati vladu u tome kako će razviti i sprovesti novo osnovno ekonomsko zakonodavstvo u skladu sa standardima, i kako ona uspeva da privučen investicije i stvori više mogućnosti za zapošljavanje.

Sve države članice EU daju na ovaj ili onaj način podršku projektima kojima bi Skupština Kosova razvila takvo osnovno ekonomsko zakonodavstvo. Države članice EU bilateralno omogućavaju obuku pravnih stručnjaka i seminare u svojim državama ili drugim državama u Evropi. OEBS ima slične projekte i ja se nadam da će uskoro Savet Evrope ustupiti svoje iskustvo kako bi se pomogla efikasnost Skupštine po pitanju nadzora drugih delova PIS.

G-din Peter Bas Beker, šef holandske kancelarije za vezu u Prištini

Sve ovo osposobljava Skupštinu da deluje kao stvarna kontrola i ravnoteža (check and balance) u mehanizmu vlasti na Kosovu. Postavlja se pitanje, da li to pomaže u približavanju Skupštine Kosova njenim glasačima. U pripremnoj fazi izbora, članovi Skupštine mogu posetiti opštine kako bi objasnili rad Skupštine i ohrabрили učesće na izborima koji će se održati 23. oktobra.

Diplomatska kancelarija
Holandije u Prištini
Ul. Fehmi Agani br. 17
Dragodaň
Tel.: 038-22 46 65
Email: nl_kosovo@yahoo.com

Zdrava struktura odbora sa mogućnostima za poboljšanje

Piše Pet Kedl, rukovodilac programa NDI-ja za pomoć zakonodavstvu

Nacionalni Demokratski Institut (NDI) u saradnji sa Inicijativom za Podršku Skupštine (IPS) centralnoj Skupštini Kosova od njene inauguracije, koja je bila novembra 2001. godine, obezbeđuje obuku, kao i tehničke i proceduralne savete. NDI se prvenstveno bavi proceduralnim aspektima funkcija Skupštine. Koncentrišući se na pružanje tehničke pomoći, naročito vezane za zakonodavni proces, NDI je vodio obuke i pružao savet članovima Skupštine u aktivnostima kao što su vođenje sastanaka odbora i održavanje javnih saslušanja, odgovaranje na zahteve birača za pomoć, angažujući se u izvršnom nadzoru i poboljšanju zakonodavne transparentije i odgovornosti prema građanima Kosova. Da bi se odredile buduće potrebe, NDI sprovodi istraživanje stanja odbora svakih devet do dvanaest meseci. U nastavku se nalaze glavni zaključci iz najnovijeg istraživanja od aprila 2004. godine.

Uopšteno govoreći, opšta situacija odbora značajno se poboljšala od istraživanja sprovedenog juna 2003. godine. Na primer, postala je češća praksa u mnogim odborima da se drže javna saslušanja o svakom delu zakona koji im je bio upućen. Prošle godine je bar deset odbora održalo najmanje jedno javno saslušanje. Pored toga, držala su se javna saslušanja ne samo o određenim delovima zakona, nego je bilo i tematskih saslušanja o određenim pitanjima. Jedan drugi dobar primer je to što većina odbora sada rutinski poziva predstavnika

nadležnog ministarstva da prisustvuje sastancima odbora s ciljem obezbeđivanja informacija i odgovora na pitanja u vezi s predlogom zakona na kome se radi. Štaviše, nijedan od odbora koje je istražio NDI nije pokazao poteškoće u postizanju kvoruma i mnogi od njih su obavili posete na terenu van neposrednog područja Prištine.

Ipak, određeni nalazi pokazuju da i dalje postoji potreba za poboljšanjima. Tačke u nastavku pokazuju oblasti u kojima se mora dodatno raditi.

1. Učestalost sastanaka odbora varira ne samo od odbora do odbora, nego čak i kod jednog odbora u različitim periodima. Šačici odbora dodeljen je veliki broj nacrti zakona, i oni se sastaju skoro svake nedelje, dok neki odbori retko dobijaju nacрте zakona, i sastaju se samo kada im se uputi neki nacrt zakona.

2. Neki članovi Komisija, čak i predsedavajući, Neki članovi odbora, i čak i predsednici, nisu sasvim sigurni u svoju sposobnost da pregledavaju nacрте zakona, niti da nude suštinske amandmane.

3. U manjem broju odbora i dalje ostaje nerešen problem nedostatka izvršne odgovornosti odboru.

4. Mnogi od zakoni koji se usvoje i objave ne sprovode se od strane izvršne vlasti. Ovo je jedna slabost kod sposobnosti Skupštine kao celine da se angažuje na funkcijama izvršnog nadzora.

5. Nedovoljan broj dobro obučanih radnika za pravnu pomoć i dalje predstavlja veliki

Pres konferencija o izdavanju Priručnika o javnim saslušanjima od 26. maja

problem, koji dovodi do pojave problema da se nema mišljenje dobro obučanih pravnika za izradu nacрта o pitanjima vezanim za nacрте zakona na sastancima odbora. Jedan problem vezan za nedostatak radnika jeste nedostatak kancelarijskog prostora za predsednike odbora i manjak prostorija za sastanke.

6. Poslovnik o radu namenjen radu odbora ne postoji. Većina predsednika odbora usvaja aspekte plenarnih pravilnika o radu za postupke odbora. To znači da se postupci mogu razlikovati od odbora do odbora.

7. Prevođenje je i dalje jedan faktor koji usporava zakonodavni proces. "Zvaničnom" verzijom svakog zakona se još uvek smatra verzija na engleskom jeziku, što može stvarati zabune. Manje razlike između "zvanične" verzije i one na albanskom ili srpskom jeziku mogu dovesti do pogrešnog shvatanja pravog značenja nacрта zakona.

8. Parlamentarne grupe njihovi rukovodioci i dalje ne

obaveštavaju uvek dobro o opštem stavu grupe o datom zakonu. I dalje se kadkad dešava da članovi neke parlamentarne grupe u odboru podržavaju zakon, a na plenary sednici se grupa kao celina njemu suprotstavlja.

Kao zaključak, opšta struktura odbora je zdrava. U oblasti redovnih javnih saslušanja, pozivanja ministara zbog informisanja, kvoruma i poseta terenu, odbori su napredovali od poslednjeg istraživanja. U drugim oblastima, kao što je razvoj radnika, postignut je mali napredak. U trenutnom istraživanju utvrđene su neke nove oblasti gde je potrebno poboljšanje. NDI je formulisao neke preporuke koje mogu pomoći da se ublaže neki nedostaci u strukturi odbora. Uz saradnju predsednika i potpredsednika odbora, nalazi istraživanja daju neke odlične mogućnosti da se utiče na trajne promene.

Više javnosti u radu i odgovornosti uz pomoć novog Informacionog centra za parlamentarnu vladavinu

Rodžer F. Roj (Roger F. Roy), rukovodilac projekta SPEAK, elektronska pošta: roger.roy@undp.org

Važna komponenta projekta pomoći elektronskoj arhivi Skupštine Kosova ("SPEAK") jeste uspostavljanje informacionog prostora van zidova Skupštine. U aprilu 2004., ovaj projekat je postigao taj cilj potpisivanjem sporazuma o saradnji između Razvojnog programa UN na Kosovu (UNDP-Kosovo), Međuparlamentarne unije, Skupštine Kosova i Nacionalne universitetske biblioteke Kosova. Sredstvima ovog trojnog partnerstva, informacioni centar, smešten u Nacionalnoj biblioteci, za cilj ima da javnosti omogući pristup arhivskom sistemu i sajtu Skupštine Kosova uz pomoć internet linka. Korisnici će isto tako imati pristup bibliotečkom fondu knjiga i periodike o pitanjima vezanim za centralnu vladu.

Informacioni centar za parlamentarnu vladavinu (Informacioni centar) ima cilj da osigura veću javnost rada Skupštine Kosova i veću odgovornost prema svim delovima kosovskog društva. Opšte je poznato da mnogi Kosovci ne poseduju mnogo znanja o svojoj skupštini i o tome

kako zapravo funkcionišu plenarna zasedanja, kako se donose ili razmatraju zakoni, o stepenu prisustva poslanika, itd. Štaviše, nema dovoljno informacija koje bi bile lako dostupne studentima i interesnim grupama kao što su informacije o radu odbora ili o biografijama poslanika. Infor-

macioni centar će pomoći da se ojačaju aktivnosti usmerene na građanstvo promovisanjem zakonodavnih, zastupničkih i nadzornih funkcija Skupštine Kosova.

Korisnici će u centru imati pristup sajtu Skupštine Kosova, javnim dokumentima iz baze podataka kao i drugim sajtovim posvećenim pitanjima parlamentarne vlade. Takav sajt ima i Međuparlamentarna Unija u Ženevi, međunarodna organizacija parlamenata neza-

visnih država, uspostavljena 1889. godine (www.ipu.org). Trenutno, Međuparlamentarnu uniju, koja predstavlja focus za parlamentarni dijalog za ceo svet, čini preko 130 nacionalnih parlamenata. Sama unija radi za mir i saradnju među narodima i uspostavljanje jake reprezentativne demokratije.

Informacioni centar za parlamentarnu vladavinu ima takođe za cilj da ohrabri debatu i istakne pitanja od posebne važnosti za kosovsko društvo. Već je organizovana serija javnih predavanja o temama za koje je javnost zainteresovana.

Prvo predavanje u Centru, o "Kosovskoj ženi u politici" je održano 17. juna 2004. godine. Gospodin Robert Pajper (Piper), predstavnik UNDP na Kosovu je bio moderator na ovom predavanju. "Pitanja polne ravnopravnosti se ne mogu rešiti samo putem pravila i zakona Skupštine Kosova," objasnio je gospodin Pajper. "Oni samo uspostavljaju okvir za jačanje uloge žena. Istinska promena će poteći od lidera koji mobilizuju civilno društvo i zalažu se za

Roger F. Roy, rukovodilac projekta SPEAK

posebne potrebe i aspiracije svih kosovskih žena."

Ovaj događaj je okupio tri dobro poznate zastupnice u Skupštini Kosova – Salju (Sala) Ahmetaj, Hatidžu Hodžu (Hatixha Hoxha) i Editu Tahiri – uz učešće predstavnika iz svih sektora kosovskog društva, kako bi razmenili svoja saznanja i iskustva. Govornici su preneli učesnicima svoje lično viđenje uloge žene u kosovskoj politici i ovo je izazvalo živu raspravu, uz učešće publike. Druga predavanja su planirana za leto i jesen 2004. godine.

Treći kosovsko-holandski međuparlamentarni seminar

Renee Vassilos, Parlamentarna praksa istok-zapad, email: ewppp@ewppp.org, web-stranica: <http://www.ewppp.org>

Projekat Parlamentarna praksa istok-zapad u okviru programa Aspekti i tehnike parlamentarne demokratije: program podrške kosovskoj Skupštini, je organizovao Treći kosovsko-holandski međuparlamentarni seminar, od 18. do 19. juna 2004. godine u Prištini.

Učesnici su bili članovi i bivši članovi oba doma Parlamenta Holandije i članovi Skupštine Kosova. Seminar je istakao sledeće teme: obaveze i odgovornosti prema biračkom telu, pravna ličnost člana Skupštine, formulacija partijske politike tokom izborne kampanje,

pregovaranje o kompromisima pre kampanje, i postizborna stanovišta političkih partija.

Četvrti međuparlamentarni seminar će se održati u decembru i usredsrediće se na procese posle izbora. Pored seminara, ovaj projekat radi i sa novoos-

novanomistražnom komisijom, koja se bavi krizom iz marta 2004. godine. U Santportu, u Holandiji, od 16. do 18. aprila 2004. godine održan je sastanak na kojem se raspravljalo o radu komisija, i u njemu su učestvovali predstavnici svih partija u Skupštini Kosova.

“Moramo da dokažemo da administracija nije politički pristrasna”

Intervju sa g-dinom Isufom Demajem, sekretarom kosovske Skupštine

Piše: Edmond Efendija, NDI

ASI: G-dine Demaj, možete li da objasnite našim čitaocima koje su glavne odgovornosti vas kao sekretara Skupštine i sekretarijata kao celine?

Isuf Demaj: Za mene je najvažnije najbolje moguće upravljanje radnicima Skupštine. Administracija Skupštine postala je efikasna i savremena da bi se pokušalo da se za relativno kratko vreme obezbede najbolje službe za kosovsku Skupštinu.

ASI: Koji su glavni problemi sa kojima se sekretarijat Skupštine suočava i koji su najveći uspesi sekretarijata i cele Skupštine?

Demaj: Administracija, svi radnici i ja kao sekretar, moramo da dokažemo da administracija nije politički pristrasna i to je veliki problem. Mi moramo da imamo i dobru saradnju sa OEBS-om, UNMIK-om i vladom da bi smo dostigli svoj cilj, a to je blagovremeno usvajanje nacrta zakona.

Sekretarijat je uspostavljen tek nakon poslednjih izbora tako da je administracija bila nespremna za svoje zadatke i neki radnici nisu zadovoljili zahteve profesije. Mogu da kažem da je dosta postignuto, ali moramo i mnogo više da radimo da bi Skupštini služili na najbolji mogući način.

ASI: Postoje tehnički problemi koji na ovaj ili onaj način sprečavaju rad Skupštine kao što je nedostatak prostorija i ponekad

nedostatak radnika, kao što je slučaj u pravnom odeljenju. Kada bi se, po vašem mišljenju, ovi problemi mogli prevazići?

Demaj: U početku je poslanicima, i uopšte radnicima, bilo jako teško. Do sada su poslanici shvatili da administracija postoji da bi njima služila i da treba da postoji saradnja. Sve to dovelo je do nečeg što se može opisati kao zadovoljavajuća situacija.

U početku čak ni članovi predsedništva nisu imali kancelariju. Ipak, uspeali smo da svima njima obezbedimo kancelariju kao što smo to učinili za koalicione parlamentarne grupe. Do kraja godine Vlada će se preseliti u novu zgradu Vlade i onda ćemo inati mnogo više kancelarijskog prostora na raspolaganju. Takođe počinjemo sa renoviranjem zgrade Skupštine, i tada ćemo biti bolje opremljeni za vršenje svojih dužnosti.

ASI: Skupštinu ponekad optužuju da nije efikasna u obradi nacrta zakona. Kakvo je vaše mišljenje o tome?

Demaj: Ja iskreno mislim da nema osnova za ovakvu percepciju, pošto je Vlada ta koja sponzorise nacrte zakona. Za svaki zakon koji stigne u Skupštinu postoji procedura koju treba pratiti i mi nju uvek poštujemo. U možda 95% ovih slučajeva Skupština je zaključila svoje razmatranje nacrta zakona na vreme, i

G-din Isuf Demaj, sekretar kosovske Skupštine

usvojen je jedan broj važnih zakona. Većinu ovih zakona potpisao je Specijalni predstavnik Generalnog sekretara, dok sam za one zakone, koji nisu potpisani, siguran da on ima pravnu kancelariju i sve kompetencije u svojim rukama.

ASI: Vi ste glavna veza između predsednika i predsedništva Skupštine kao političkog rukovodstva sa jedne strane i sekretarijata Skupštine kao administrativnog sa druge strane. Kako funkcioniše

ova saradnja?

Demaj: Mislim da smo učinili napore da imamo dobru saradnju. Do sada ja nisam imao problema ni sa predsednikom ni sa ostalim članovima predsedništva. Svaki put kada su se tražila objašnjenja od mene ili mojih radnika, mi smo odgovorili na zadatak. Povremeno je bilo primedbi na zapisnik, ali je ovaj problem smanjen na najmanju moguću meru.

ASI: Da li mislite da je Skupština uspela u svojoj ulozi izvršnog nadzora prema Vladi i do koje mere je Vlada odgovorila na pitanja koja je Skupština postavila?

Demaj: Vlada je koaliciona vlada i između Skupštine i Vlade nije bilo mnogo trvenja. Odbori su počeli vrlo rano da pozivaju ministarstva na svoje sednice, ali ja mislim da ova saradnja može dalje da se unapredi.

ASI: Koje bi bile glavne oblasti u kojima bi IPS partneri mogli da pomognu Skupštini u bliskoj budućnosti?

Demaj: Ja sam podvlačio ovo pitanje saradnje na svim sastancima sa IPS partnerima, pošto je Skupštini uopšte, a pod ovim podrazumevam sve radnike i poslanike, jako potrebna pomoć. Mislim da je mnogo toga postignuto, ali naravno da se može još više postići.

Mislim da se može obezbediti više pomoći za profesionalnu administraciju, tako da ja ne bih morao obavezno da budem angažovan oko svih stvari. U tom pravcu moglo bi više da se učini za nas i mi bi smo mogli da se sastajemo sa onima koji su zainteresovani da nam pomognu, a njih ima podosta. Trebalo bi da budemo konkretniji u pogledu pomoći oko toga šta treba da pripremimo za predstojeće izbore i nove poslanike.

ASI: Skupština je nedavno zaposlila službenika za protokol. Koji su glavni zadaci ovog službenika i kako on doprinosi Skupštini?

Demaj: Skupština nije imala službu za protokol, a čak i za vreme prethodnog sistema

postojala je samo jedna služba za protokol za Kosovo. Protokol je važan za Skupštinu zato što je u prošlosti bilo raznih poseta, i ono što će nam trebati je obuka za našu službu za protokol.

ASI: Ponekad slab kvalitet prevoda nacрта zakona ometa rad Skupštine i mnogi od amandmana su više lingvistički nego politički. Kako vi ocenjujete pravne prevode i šta se može učiniti?

za dotična radna mesta, ali pošto plate nisu atraktivne, nismo dobili prevodilačku službu dovoljnog kvaliteta.

ASI: Dobro je poznato da kosovski stručnjaci imaju dobru reputaciju, ali smo takođe svesni da je na Kosovu politika umešana u sve. Teško je ostati neutralan i nepristrasan u jednoj jako politizovanoj sredini kao što je kosovska Skupština?

Demaj: Mislim da je vrlo lako održati takav pristup i ja sam

zapošljavanja u Skupštini?

Demaj: Suočavamo se sa mnogo poteškoća u vezi zapošljavanja, ne samo sa albanskim nego i srpskim radnicima. Preko 10% naših radnika je iz srpske ili turske zajednice. Mi ne pravimo nikakve podele sa etničke tačke gledišta i želimo da imamo odgovarajuću zastupljenost svih zajednica u skladu sa strukturom stanovništva.

Demaj: Za svaki zakon koji predstavi sponzor potrebno je da se prevede, pregleda i obezbedi adekvatan lingvistički kvalitet i tek onda ga treba poslati Skupštini. Ja sam lično razgovarao o ovom pitanju sa stalnim sekretarom Vlade da bi se ovaj problem rešio zapošljavanjem radnika koji bi se profesionalno bavili prevodjenjem. Obećano nam je poboljšanje, ali potreba još uvek postoji. Uspostavili smo specijalnu jedinicu koja radi na upoređivanju albanske i srpske verzije pravnih dokumenata. Objavili smo konkurse

uvek bio neutralan. Zato je meni vrlo lako kada govorim svojim radnicima i kažem im da njima nije zabranjeno da se bave politikom, ali da u Skupštini oni ne mogu da zauzimaju politički stav. Ja ne želim da se radnici administracije bave politikom, zato što bi ovo podrivalo naš svakodnevni rad.

ASI: Plan za sprovođenje standarda obuhvata i zapošljavanje nealbanskih zajednica u privremenim institucijama samouprave. Kakva je situacija kod

ASI: Izbori će biti održani 23.-eg oktobra i očekuje se da novi poslanici uđu u Skupštinu. Da li je sekretarijat spreman za nove poslanike?

Demaj: Pokušaćemo da se pripremimo što je bolje moguće za nove poslanike, ali takođe znamo da možda nećemo imati dovoljno vremena. Verovatno će biti novih i starih poslanika, i ako mi kao administracija dobro krenemo, onda ne bi trebalo da se suočavamo ni sa kakvim poteškoćama.

“Uloga Parlamenta u demokratskom društvu: odnosi sa građanskim društvom“

Piše: Catherine Perron, viši istraživač pri Centru za istraživanje međunarodnih odnosa u Parizu i Prof. dr. Nicolas Maziau, rukovodilac tima, EAR-asocijacija tri parlamenta (uvod)

U okviru šireg zadatka unapređenja odnosa između Skupštine i građanskog društva, projekat Evropske agencije za rekonstrukciju organizovao je u kosovskoj Skupštini “Međunarodni forum o ulozi parlamenta u demokratskom društvu: odnosi sa građanskim društvom”. U forumu održanom 24-25. juna učestvovali su poslanici iz Francuske (g-din Christian Ménard i g-din Jérôme Lambert), Belgije (g-đa Zoé Génot i g-din Walter Muls), Nemačke (g-đa Petra Blass) i iz kosovske Skupštine, kao i predstavnici građanskog društva Kosova.

Forum, koji je koordinisao ambasador Georges-Marie Chenu, je bio prilika da se okupe poslanici parlamenta iz Evropske unije i članovi kosovske Skupštine da bi razgovarali o različitim pitanjima od zajedničkog interesa. “Biti parlamentarac” i “Biti zakonodavac” bila su dva dela Foruma oko kojih su organizovane sve debate. Teme kao što je “građanstvo i predstavljanje”, “predstavljanje i izborni sistem”, “parlamentarni rad i odnosi sa glasačima”, “uloga člana parlamenta u zakonodavnom procesu”, ali i “odnosi između vlade i parlamenta u zakonodavnom procesu” i “učešće građanskog društva u zakonodavnom procesu” bile su konkretne teme, o kojima su članovi Skupštine i predstavnici građanskog društva razmenili stavove. Različiti predstavnici građanskog društva, koji se bave problemima kao što se neza-

poslenost, žene na Kosovu, lica sa fizičkim nedostacima i učešće manjina u javnom životu, imali su priliku da porazgovaraju o ovim problemima i članovima kosovske Skupštine iznesu svoja očekivanja.

Konferencija se završila

EAR Forum od 24. juna 2004. godine

zaključnim izveštajima g-dina Ylber-a Hyse, izvršnog direktora “Kosovske akcije za građansku inicijativu” (KACI) i g-đe Catherine Perron, višeg istraživača pri Centru za istraživanje međunarodnih odnosa iz Instituta d’Etudes Politiques de Paris. Sledi skraćena verzija izveštaja gospođe Perron.

Tradicionalno su parlamen-

tarci u centru demokratskog sistema. Oni rade između tri pola: vlade, političkih stranaka i građana. Oni imaju centralnu funkciju, koja obuhvata prilično različite karakteristike. Postoji odgovornost da se kontroliše vlada i raspravlja o zakonima, dok

kosovske zakonodavstva Skupštine istovremeno predstavljaju raskid i oživljavanje. Oni moraju da raskinu sa prethodnom praksom, onom iz vremena komunizma, kao i onom iz Miloševićevog režima i moraju da pripreme teren za buduće pluralističko i demokratsko Kosovo.

istovremeno oni predstavljaju građane. Postoje razne druge funkcije, kao što je animiranje političkog života i integrisanje političke zajednice. Što se tiče članova Skupštine, čini se da su neke druge funkcije pridodate ovim tradicionalnim elementima, koje se više odnose na konkretnu situaciju na Kosovu. Parlamentarci prvog demokratskog

Na njima je velika odgovornost, mnogo veća nego na parlamentarcima u uspostavljenim demokratijama. Na Kosovu članovi Skupštine delaju kao pioniri demokratije. Ja reč “pionir” shvatam u različitim značenjima: oni su prvi koji treba da praktikuju demokratiju na Kosovu. Oni rade u jednoj instituciji kojoj nedostaje

rutina, u kojoj moraju da uvedu nove običaje i izmisle nove tradicije. Njihov način rada je važan, jer će njihovo ponašanje ostaviti traga. Njihovu praksu naslediće njihovi naslednici, koji će nastaviti tamo, gde su bivši članovi Skupštine završili. Ipak, oni su takođe ti, koji su preuzeli rizik, koji su pristali da uđu u ovu avanturu kada uspeh nije zagarantovan.

Funkcija predstavljanja građana je osnova za legitimnost. Kao izabrani zvaničnici članovi su tumači volje građana. Ovi su odredili članove Skupštine da govore umesto njih, ali oni takođe izražavaju svoje političke želje. Međutim, položaj članova je nezgodan: oni moraju da budu odgovorni onima, koji su ih izabrali, i u isto vreme treba da iznose svoja ubeđenja. Oni deluju kao predstavnici izražavajući volju građana, što je daleko od toga da bude uvek primećeno. Mnogi od članova podvlače koliko je problematično pitanje predstavljanja na Kosovu, imajući na umu nealbanske zajednice. Predstavljanje žena je takođe bilo predmet debate. Ipak, predstavljanje nealbanskih zajednica i žena je na kraju rizik, koji je mnogo više simboličan nego tehnički. Tu se radi o tome kakvu ravnopravnost kosovsko društvo vidi kao važnu i kakvu sliku društvo želi da stvori o sebi.

Vratimo se na opštiji problem predstavljanja i odnosa između izabranih zvaničnika i građana, i čak na definiciju toga šta je to građanin i koja je njegova uloga u demokratskom procesu. Postoji rizik, koji nije samo svojstven

Kosovu, da se uloga građana ograniči na njihova osnovna politička prava, odnosno na njihova glasačka prava. Ponekad političke elite naginju tome da građanima dozvole da učestvuju samo u izborima. Ovo pokazuje ograničenu i formalnu viziju demokratije, u stvari jednu previše statičnu viziju.

Međutim, da bi se dobila dugotrajna demokratska vladavina, a za Kosovo uspešan proces demokratizacije, neophodan je dinamičniji pristup ulozi građana u demokratiji. Ovde izabrani predstavnici igraju veoma važnu ulogu. Na njima je da osiguraju vezu sa glasačima posle izbora. Ako je stalno potrebno da izabrani zvaničnici ostvaruju kontakte sa svojim glasačima i nevladinim sektorom, za sve to je takođe potrebna oprema (kancelarije, prostorije za prijem glasača, parlamentarni asistenti, itd...), što ne čini samo tehničku pomoć nego i osnovno oruđe za vršenje ovlašćenja člana Skupštine.

Tokom debata sam bila iznenađena kad sam primetila da se veza između poslanika i njihovih političkih stranaka nije često pominjala. Ipak, čini se da političke stranke imaju bitnu ulogu. One utelovljuju pluralizam ideja. One formulišu predloge za budućnost i razvitak društva. One uspostavljaju izborne liste i obezbeđuju logističku podršku za članove Parlamenta.

U ovom slučaju, Nemačka se može uzeti kao model. Tamo je uloga političkih stranaka ustavno pitanje. Skrenula bih pažnju na dva glavna

elementa: (1) stranke imaju obavezu da doprinose razvijanju mišljenja građana; (2) stranke imaju obavezu da se povinuju pravilima demokratske države. Pretpostavlja se da političke stranke znače mnogo više od mašinerije za pridobijanje moći. One predstavljaju instrument za demokratizaciju, na primer pomaganjem građanima da ovi razviju svoja mišljenja, animiranjem političkih debata i informisanjem građana o posledicama i efektima usvojenih zakona. To su instrumenti koji služe članovima parlamenta u vršenju njihovih dužnosti, pomažući im da pripreme strategije, da se koriste ekspertizom, da uspostave veze sa udruženjima, profesionalnim telima, sindikatima, itd. pošto je to mesto za vođenje debata i sukobljavanje mišljenja.

Čini se da je važno da se ispita spoljni aspekt procesa demokratizacije na Kosovu i njegov uticaj na mandat izabranih predstavnika. Mnogi članovi Skupštine insistirali su na posebnosti njihove funkcije zbog ograničenja nametnutih od strane međunarodne zajednice. Naglašavali su važnost kompetencija kao uslova za potpuno vršenje njihovih dužnosti. Lično, ja sigurno vidim nekoliko problema za proces demokratizacije vezanih za nedefinirani status Kosova. Nesigurnost koja vlada u pogledu konačnog statusa i osećaj snažne zavisnosti od političkih dešavanja u okolnim zemljama, oslabljuju proces demokratizacije. Međunarodna zajednica mora biti svesna složenosti zadatka koji je dodeljen

članovima Skupštine i uslova u kojima oni moraju da vrše svoj mandat. Istina je da je bez države sa stabilnim i zagarantovanim granicama teško graditi demokratiju i nemoguće uspostaviti efikasni ekonomski sistem. Bez postojanja tačno definisanog društva, što bi omogućavalo da se identifikuje ko je građanin a ko nije (ili bar ko sebe prepoznaje kao takvog ili ne), teško je za izabranog zvaničnika Skupštine da u potpunosti ispunjava svoju ulogu političkog predstavnika. Neophodno je znati gde i za šta važi suverenitet da bi se uspostavio demokratski režim.

Istovremeno, višenije moguće razmišljati o postizanju nezavisnosti kao pre nekoliko decenija. Danas je pravo ljudi na samoopredeljenje povezano sa poštovanjem jednog broja principa, koje je međunarodna zajednica stavila na snagu tokom niza godina, a naročito nakon drugog svetskog rata. Deo ovih čine demokratija, poštovanje ljudskih prava i prava nevećinskih zajednica. To su takođe i uslovi, koji se moraju ispuniti da bi se ušlo u Evropsku uniju prema kriterijumima poznatim kao kopenhagenski kriterijumi. Stoga je to stvar kosovske Skupštine da preuzme ove izazove.

Članovi Parlamenta imaju tešku i zanosnu ulogu da naprave sintezu između ovih ponekad kontradiktornih očekivanja, da stvore i ožive demokratiju uprkos ograničenom suverenitetu, koji prema mom shvatanju ne čine njihove aktivnosti manje važnim, nego baš suprotno!

Politički savetnici – veza ministarstva i Skupštine

Dr. Wolf Preuss, savetnik Fondacije u Kabinetu premijera

“Saradnja između vlade i Skupštine” je bila tema radionice za političke savetnike ministarstava, koju su 3. juna organizovali OEBS, Nacionalni demokratski institut (NDI) i Fondacija Fridrih Ebert (Friedrich-Ebert Stiftung). Ova radionica je deo u nizu radionica ponuđenih savetnicima u maju i junu 2004.

Politički savetnici u radionici 3. juna

Uvodna reč Vofa Projsa (Wolf Preuss), savetnika Fondacije u Kabinetu premijera, bila je bavila se temom ‘Funkcija nadgledanja izvršne vlasti i parlamentarna kontrola’. Nadgledanje kao što je propisano u Privremenom pravilniku rada Skupštine sadrži nekoliko specifičnih instrumenata parlamentarne kontrole: pitanja za usmeni odgovor, interpelaciju i pitanja za pismeni odgovor. Ove mogućnosti se mogu aktivnije koristiti. Posebna odgovornost je nadgledanje sprovođenja zakona od strane Skupštine. Do sada ova veoma važna uloga nije dovoljno iskorišćena, i to ne zbog nedostatka volje, nego zbog drugih mnogobrojnih razloga, uključujući nedostatak resursa, nedostatak osoblja i nedostatak odgovarajuće obuke. U ovom pogledu izgleda da postoji neravnoteža koja može dovesti do problema u balansu nadležnosti između vlade i parlamenta. Kako bi se sprečila neravnoteža, neophodno je imati dovoljan broj kvalifikovanog osoblja koje podržava rad parlamenta.

Kao jedno sredstvo za popravljavanje ove nezadovoljavajuće situacije, Skupština je redovno koristila instrument javnih debata. Tako je više od 20 debata održano za približno trećinu nacrt zakona, i kao vredno sredstvo obuhvaćena su važna mišljenja civilnog društva u Skupštinskim raspravama. U maju 2004. godine, OEBS i NDI su objavili ‘Priručnik o javnim debatama’. To je praktični vodič za pripremu i održavanje javnih debata.

U opštem kontekstu odnosa između parlamenta i izvršne vlasti novi nacrt “opisa poslova” za političke savetnike daje im posebnu odgovornost spram Skupštine. Doslovno se objašnjava da u odnosu sa Skupštinom politički savetnik “funktioniše kao direktna veza sa ministarstvom.” Ministar će odlučiti koji će savetnik preuzeti ovu važnu ulogu. Uloga savetnika će biti koordinisanje doprinosa ministarstva Skupštini i

određenim odborima. Savetnik će se pobrinuti da izjave pred odborima budu dobro koordinisane između radnih jedinica ministarstva. Jedan važan zadatak političkog savetnika bi bio koordinisanje i izrada konačnog nacrt odgovora na interpelacije iz Skupštine. Odgovornost savetnika vezana za nacрте zakona bila bi da uspostavi neformalan kontakt sa pravnom službom SPGS kako bi se ubrzao zakonodavni process i sprečila neprijatna iznenađenja u kasnijem radu. Odgovornost u vezi sa Skupštinom i nadležnim odborima bila bi u obezbeđivanju i održavanju ‘izvršne nadležnosti.’ To je posebno važna savetnička funkcija ‘nadgledanja’.

Ulogu političkih savetnika u odnosu na Skupštinu su na javnoj raspravi razmotrili Daut Bećiri, direktor pravne službe u Skupštini, i Pat Kedl (Pat Cadle), koordinator za zakonodavstvo u NDI. Daut

Bećiri je istakao da do sada u većini slučajeva Skupština, u stvari, ne uvažava političke savetnike. Oni se vide kao bitni, ali i kao ‘sive eminencije’ iza ministra, te njihova uloga što se tiče odnosa sa Skupštinom i skupštinskim personalom ni njima samima nije sasvim jasna. Ovo se može promeniti čim se i formalno usvoji novi ‘opis poslova’ za savetnike. Gospodin Bećiri je istakao da bi Skupština trebalo da se bolje informiše o finansijskim implikacijama zakona koje inicira vlada. Obična formulacija “bez budžetskih implikacija” se veoma često pokazuje kao pogrešna. Ovo bi mogao postati njihov poseban zadatak.

Pat Kedl je sugerisao političkim savetnicima da rade na tom poverzivanju i sistematski prate svaki nacrt zakona tokom čitave procedure u Skupštini, počevši od prvog razmatranja. Ovo može biti veoma važno, jer je odborima potrebna neprekidna bliska saradnja sa vladom i u slučajevima rasprave o amandmanima zakona.

Pošto je iz ovoga proizšla živa rasprava o drugim pitanjima, postavlja se pitanje zašto su opis dužnosti za političke savetnike kao i niz seminara došli tako kasno, malo pre opštih izbora. Iako su kasno uključeni u igru, važno je sada razjasniti uloge, kako bi se sprečio sličan vakuum u vezi političkih savetnika posle izborara.

Konferencija o ekonomskom razvoju naglašava evropsku perspektivu

G-din Klaus Binger (Klaus Büniger), bivši državni sekretar u Ministarstvu za ekonomiju, Nemačka

Konferencija "Ekonomski razvoj Kosova – ideje, koncepti i prepreke," održana 8. juna, prvenstveno je služila jačanju dijaloga između vlade, Skupštine, UNMIK, poslovnih ljudi i civilnog društva. Organizovala ju je Fondacija Friedrich Naumann (Fondacija) u saradnji sa Misijom OEBS na Kosovu i ASI. Između ostalih, prisutni su bili ministar privrede i finansija, g-din Ali Sadriu, ministar za trgovinu i industriju, g-din Ali Jakupi i predstavnici iz Kosovske privredne komore, Stuba IV, USAID i RIINVEST, kao i predstavnici raznih privrednih institucija. Prezentacija predsedavajućeg Komisije za finansije i privredu je pre konferencije data predstavniku Fondacije i ona je podeljena ostalim učesnicima seminara.

Nakon uvodnog govora od strane g-dina Rajnera Vilerta (Rainer Willert), koordinatora Fondacije za jugoistočnu Evropu, započela je vrlo živa i kontroverzna razmena mišljenja. Učesnici su se složili da je makroekonomska situacija na Kosovu na zadovoljavajućem nivou. Budžet se smatra realnim, s obzirom da se budžet za 2003. godinu povećao za 43 miliona evra u poređenju sa prethodnom godinom. Niska stopa inflacije od oko 1% ne ugrožava ekonomski razvoj, dok je spoljni trgovinski deficit identifikovan kao ozbiljan problem. Izvoz pokriva samo 4% uvoza i ta razlika se mora finansirati transferom inostranog kapitala preko međunarodnih organizacija

Konferencija o privrednim dešavanjima od 8. juna

i dijaspore, što Kosovo čini veoma ranjivim i zavisnim od ovih spoljnih finansijskih instrumenata.

Posebna pažnja je posvećena teškoj ekonomskoj situaciji na Kosovu, što je neke navelo na mišljenje da je ekonomski rast veoma spor te da je moguća i recesija. Nezaposlenost nastavlja da raste i ne smanjuje se. Porast nezaposlenosti među omladinom (više od 50%) izaziva ozbiljnu zabrinutost institucija. Problemi sa strukturnim usaglašavanjem su se pojavili posebno u sektoru rudarstva, u proizvodnji struje i poljoprivredi. G-din Slobodan Bjelić je svoj doprinos diskusiji usmerio na važnost izgradnje električne mreže i na povećanje investicija u obradnom sektoru. Nedostatak statističkih podataka je pome-

nut kao ozbiljan problem za pripremu jedne iscrpne ekonomske analize.

Ekonomski rast je isto tako sprečen nedovoljnim novčanim sredstvima za mala i srednja preduzeća. Naglašeno je da celokupna infrastruktura mora biti poboljšana i da se državni sektor mora smanjiti. U tom kontekstu je iznet niz žalbi u vezi obustavljanja procesa privatizacije, ali takođe i u vezi nedostatka kvalifikovanih ljudi i opšte prisutne korupcije.

Učesnici konferencije su se žalili zbog nedostatka nadležnosti vlade Kosova. USAID je postavila pitanje da li Vlada Kosova koristi nadležnosti koje su joj date.

Unutar Kosova postoji mnogo ideja za razvoj i poboljšanja,

ali one moraju biti bolje koordinisane. UNMIK, vlada, i Skupština treba da usvoje opšti koncept ekonomskog rasta na Kosovu a predstavnici privatnog sektora moraju biti sastavni deo ovog procesa. Evropska perspektiva može poslužiti kao smernica putem izučavanja iskustava novih država članica EU. Put koji su prešle nove države članice EU predstavlja uspešan program razvoja tržišne ekonomije korak po korak.

Imajući u vidu veoma teško ekonomsko stanje, raspravljano je i o opasnosti povećanja unutrašnjih napetosti. Potrebna je pozitivna perspektiva koja bi stvorila preduslove za smanjenje političkih tenzija na Kosovu, koja bi se usmerila prema Evropi, i veće angažovanje Evrope na Kosovu.

Kosovski Srbi između Beograda i Prištine

Senad Šabović, OEBS

Prva polovina 2004. je donela značajne političke promene unutar zajednice kosovskih Srba. Njihovi predstavnici, Koalicija «Povratak» (KP), tokom najvećeg dela vremena nisu učestvovali u radu Privremenih institucija samouprave (PIS). Bojkot je prvo započeo zbog murala (zidnih slika) u renoviranom holu Skupštine Kosova, ali je kasnije nastavljen kao odgovor na nasilje koje je nedavno zadesilo Kosovo, i posebno, srpsku zajednicu. Martovsko nasilje je takođe značajno poljulalo poverenje srpske zajednice u PIS i njihove predstavnike. Pored toga, smena vlasti u Beogradu u decembru 2003. je uzrokovala promene u političkoj ravnoteži kod Srba na Kosovu.

KP je prilično ranjiva. Podrška njihove zajednice za političko učešće nikad nije bila prekomerna, ali se ipak ravnomerno povećavala, posebno nakon početka 2003., kada je Dragiša Krstović preuzeo vođstvo KP. Ovo je označilo veliku prekretnicu i rezultiralo je aktivnijim političkim angažmanom KP. Aktivna politika je postigla značajne promene, posebno u procesu zakonodavstva, i na taj način uspela da osigura da se ne krše prava i interesi zajednice kosovskih Srba u pravnom okviru Kosova. Dok je ovaj angažman demonstrirao da su pred-

stavnici kosovskih Srba u stanju da naprave promene, KP je nastavila da se žali da se njihova gledišta ne razmatraju ozbiljno od strane kosovskih albanskih zvaničnika PIS. Istina, ovi zvaničnici su bili veoma usmereni na proširivanje nadležnosti PIS. Takvi predlozi su uvek nailazili na otpor kod KP, koja ih je videla kao sredstvo u otvaranju puta ka nezavisnosti.

Nezadovoljstvo kosovskih Srba predstavnika PIS je dostiglo kulminaciju u februaru 2004., kada je trebalo da se inauguriše renovirana sala Skupštine. U renoviranom ulaznom holu istaknuti su murali koji prikazuju događaje iz albanske istorije. Nije bilo ničega što bi odražavalo srpsku ili neku drugu istoriju i tradiciju Kosova. KP je odlučila da bojkotuje zasedanja Skupštine, ali je nastavila rad u drugim telima Skupštine, uključujući komisije i radne grupe. Martovsko nasilje se dogodilo tokom ovog politički napetog perioda i kao rezultat, KP je započela potpuni bojkot svih institucija. Krhka interakcija između kosovskih Srba i PIS je izgorela zajedno sa kućama koje su gorele tokom nasilja. Štaviše, za mnoge kosovske Srbe, nasilje je bilo potvrda da se učestvovanje u kosovskim institucijama

Članovi Skupštine iz koalicije Povratak na plenarnoj sednici septembra 2003.

nije isplatilo, zato što nije bilo dovoljno da se spreči ili zaustavi tragedija. Martovska kriza je samo pojačala uvek prisutno stanovište da je političko učešće u PIS trebalo da proizvede konkretne beneficije za njihovu zajednicu, a ne samo da "legitimite" postojećim strukturama, za koje se smatra da koriste samo kosovskim Albancima.

Poverenje zajednice kosovskih Srba je ozbiljno poljuljano, kao i verovanje da KP može bitno uticati na rad PIS. S jedne strane, bojkot PIS uskraćuje KP mehanizam za ponovno dobijanje poverenja njihove zajednice, ali s druge strane, takođe nema jasnu predstavu šta se može promeniti kroz angažovanje zbog nekonstruktivnog pristupa koji je demonstrirao jedan

deo kosovskih albanskih zvaničnika.

Druge promene u političkoj sceni kod kosovskih Srba su se takođe pojavile kao posledica političkih promena u Beogradu. Trenutna koaliciona vlada u Srbiji (koju sačinjavaju DSS, SPO-NS, G17 plus, podržana od strane SPS u Narodnoj Skupštini) potpomaže političke entitete van okvira KP. Doista, političke veze između srpske vlade i kosovskih Srba se sada kanališu kroz 'Srpsko nacionalno veće' (SNV), zato što DSS – koju vodi premijer Vojislav Koštunica – takođe ima vodeću ulogu u SNV, posebno na svom ogranku na severu Kosova. SNV obično ima tvrdi stav, i tvrdi da su uslovi za učešće kosovskih Srba u PIS daleko od zadovoljavajućih. Političke veze između vlade

Srbije i SNV ne moraju značiti da će prva usvojiti pristup drugog. To je više pitanje konsolidacije političke kontrole nad zajednicom kosovskih Srba u cilju zajedničke akcije na i o Kosovu.

Pored toga, bilo je i personalnih i strukturnih promena u 'Koordinacionom centru za Kosovo i Metohiju' (KCK). Pošto je KCK vladin organ, promene imaju za cilj da uključe osobe bliske trenutnoj koaliciji u strukturu KCK na Kosovu.

Još se mogu desiti promene u narednim mesecima kao posledica činjenice da je Boris Tadić (DS) izabran za predsednika Srbije. Sada je moguće da DS zameni SPS kao podrška trenutnoj manjinskoj vladi ili joj se čak i priključi, zato što je DS dobila značajnu podršku od vladajuće koalicije tokom predsedničkih izbora. I ako se DS ne priključi vladi, može se predvideti da će se ova partija konsultovati o važnim odlukama.

Implikacije srpskih predsedničkih izbora za Kosovo može biti obnovljen uspon pripadnika KP, zato što je KP uopšteno bliska sa političkim blokom oko DS. Štaviše, može se pretpostaviti da će Beograd imati snažan glas o tome da li će ili ne kosovski Srbi učestvovati na oktobarskim izborima za Skupštinu Kosova. Kako trenutno stoje stvari, takva odluka bi najjasnije uključivala uticaj DS.

Povećanje angažovanja drugih zajednica u sprovođenju standarda

Doina Ghimici, OEBS

Veoma interesantna i obostrano informativna diskusija je održana 8. juna 2004. godine, o Planu za sprovođenje standarda za Kosovo između g-dina Karnea Rosa (Carne Ross), koordinatora UNMIK za standarde, i članova parlamentarne grupe Ostale zajednice (OZ).

G-din Ros je iskoristio priliku da ukratko upozna članove Skupštine Kosova sa procesom standarda koji sada ulazi u ključnu fazu pretvaranja ciljeva u stvarnost. Pošto Plan za sprovođenje standarda predviđa šta se od koga očekuje da uradi i unutar kog vremenskog perioda, mora se uspostaviti mehanizam koji periodično ocenjuje uspeh, prati progres sprovođenja standarda i ukazuje na nedostatke. Radi toga je donesena odluka da se ponovno aktiviraju radne grupe koje su proizvele Plan za sprovođenje standarda.

Zvaničnik UNMIK je ohrabrio članove Skupštine iz grupe OZ da se priključe ovim radnim grupama i da doprinesu svojim znanjem i iskustvom o zajednicama koje predstavljaju u nadgledanju i usmeravanju procesa sprovođenja standarda. On vidi njihovo aktivno učešće u procesu kao jedini način da se postigne saobraznost između onoga što je na papiru i onoga što se stvarno dešava na terenu. On se složio sa

ocenom članova Skupštine iz grupe OZ da ima mnogo retoričke podrške standardima, ali da se do sada nije sprovelo mnogo konkretnih stvari. On je ipak rekao da je prošlo samo dva meseca otkako je Plan usvojen.

Članovi Skupštine iz grupe OZ su ukazali na mnoge primere gde je realnost u suprotnosti sa standardima i da se nisu preduzeli nikakvi koraci koji bi popravila to stanje. Štaviše, njihov je utisak da trenutno niko ne zna odakle krenuti u sprovođenje standarda. Dat je konkretan predlog da se započne sa nepristrasnim ocenjivanjem trenutnog stanja u raznim sferama, da bi se tačno znala tačka odakle treba započeti proces sprovođenja standarda.

Predstavnici grupe OZ su iskazali svoju žaljenje u vezi nedovoljne pažnje koju dobijaju nesrpske zajednice od strane međunarodne zajed-

nice, i takođe su rekli da najveću podršku dobijaju od OEBS. Oni su osetili potrebu da se uključe u aktivnosti međunarodne zajednice i zatražili su da međunarodni zvaničnici visokog nivoa posete Kosovo i da, pored susreta sa predstavnicima kosovskih Albanaca i Srba, posete i nesrpske manjinske zajednice.

Predstavnici ove parlamentarne grupe su ubeđeni će se njihove mogućnosti da dobiju više podrške od strane vlade povećati ako dobiju više pažnje od strane međunarodne zajednice. Glavne sfere interesa za OZ su jezička politika, jednakost tretmana u zapošljavanju i obrazovanju (ili čak i pozitivna diskriminacija u slučaju romske manjine) i pravičan pristup medijima. Takođe, njihovo je mišljenje da se moraju uvesti mehanizmi prinude i sankcija da bi se osiguralo sprovođenje standarda.

Priprema parlamentarnih izbora na pravom putu

Hugh Fulton, OEBS

Zajedno izborima koje je Misija OEBS na Kosovu organizovala tri prethodna puta, izbori za Skupštinu 2004. obeležavaju fundamentalnu promenu u rukovođenju izborima. Izborni proces 23. oktobra ove godine će voditi novo lokalno telo za rukovođenje izborima, Sekretariat Centralne izborne komisije (Sekretarijat). Ovaj organ predstavlja operativni deo tela za izbore, Centralne izborne komisije. On je po svom sastavu višenacionalan, finansira ga kosovski konsolidovani budžet i po svojoj prirodi je nepolitičan.

Sekretarijat je u svih 30 opština zastupljen svojim osobljem na terenu, opštinskim izvršnim službenicima (OIS). OIS će presedavati i koordinirati opštinskom izbornom komisijom, a pomagaće im skupštine opština u oblasti logistike, popunjavanja kadrom, skladištenjem i prevozom, s ciljem da mogu održati izbore u svojim opštinama. Na centralnom nivou, Sekretarijat će blisko saradivati sa Privremenim institucijama samouprave (PIS), uključujući Ministarstvo javnih službi, Ministarstvo za obrazovanje, Ministarstvo za finansije, kao i Kabinet premijera. Uspostavljeni su kontakti i trenutno vlada dobar radni odnos sa PIS.

Odeljenje za izbore OEBS nastavlja svoj mandat u domenu izgradnje institucija organizovanjem obuke, savetovanjem i nadgledanjem, ali i Odeljenje ima svoje zadatke, uključujući program glasanja van Kosova, registraciju političkih partija, kao i brojanje glasova i objavljivanje rezultata.

Prva faza programa glasanje putem pošte je počela 17. juna

i nastaviće se do 10. avgusta - ažuriranje spiska glasača i novi proces popisa za osobe koje trenutno prebivaju van Kosova. Glasaci koji su u spiskovima od prošlih izbora se kontaktiraju uz molbu da potvrde svoj status i da se prijave za glasanje. Novim glasačima se pruža mogućnost da zatraže glasački listić. Prvi put glasači koji su upisani na Kosovu i koji znaju da neće biti odsutni sa Kosova na dan izbora, kao i oni koji trenutno žive van Kosova, mogu zatražiti da glasaju poštom. Svi glasovi dati van Kosova će se vratiti na Kosovo da bi se izbrojali. U toku je obimna informativna kampanja o ovom programu i stvoreno je nekoliko sajtova da bi se obezbedilo dalje informisanje i obezbedio pristup formularima za prijavljivanje. Postoji određeni broj telefonskih linija za pomoć koje su u stanju da pomognu glasačima u vezi pitanja za program glasanja poštom.

Proces sertifikacije političkih entiteta je završen 24. juna. Od svih političkih entiteta koji su želeli da se nađu na glasačkim listićima za skupštinske izbore na Kosovu 2004. zatraženo je da se sertifikuju. Od političkih partija se sada traži da prođu kroz proces registracije.

Kraj juna obeležava početak perioda usluga za glasače na Kosovu. Najveći broj glasača je upisan za vreme prethodnih izbora. One osobe koje su se podvrgle procesu civilnog popisa za izbore 2002. godine dobiće poštom označeno glasačko mesto na kom treba da glasaju. Osobe koje tek treba da upisati, ili one osobe koje žele promeniti neke lične podatke, mogu to učiniti u opštinskim centrima za

podatke o građanima. Još više pomoći se može dobiti posebnom opštinskoj kancelariji za izbore koja se nalazi u svakoj opštini. Period pružanja usluga glasačima će se nastaviti sve do početka avgusta.

Početak avgusta će se održati glasačka lutrija koja će odrediti red kojim će političke partije biti označene na glasačkim listićima. Od kraja avgusta do sredine septembra glasači će moći da ospore privremene spiskove glasača. Ovo je neophodan i transparentan način dobijanja na tačnosti za glasačke spiskove. Period kampanje će trajati mesec dana pre izbora, što će političkim entitetima omogućiti aktivnosti na zadobijanju podrške glasača. Izborni proces će takođe obuhvatiti potrebe glasača koji su prethodno bili angažovani u programu ranog glasanja.

Svakako da će postojati i mehanizam žalbe i nadgledanja. Kao i ranije, svaka osoba koja se hoće žaliti na bilo koji aspekt procesa može to učiniti putem Komisije za izborne žalbe i molbe. Savet Evrope će ponovo poslati svoju posmatračku misiju za vreme

trajanja izbornog perioda. Lokalnim posmatračima će se, nakon akreditiranja, dozvoliti da sami prate izborne aktivnosti.

Osim pomenutog tehničkog procesa, postoji izvestan broj usmeravajućih principa koji su svojstveni situaciji na Kosovu i sa kojima treba uskladiti izborni proces. Prvi standard u nizu iz programa "Standarda za Kosovo" se odnosi na izborni proces. Uopšteno, standardi treba da uključe izbore koji su slobodni, pravedni i koji dovode do prihvatljivih rezultata.

Za sva pitanja u vezi s parlamentarnim izborima, obratite se na sledeće adrese:
www.zgjedhjetekosoves.org,
www.kosovskiizbori.org, i
www.kosovoelections.org

Za više informacija o ovoj tematici, obratite se višoj službenici za informisanje Centralne izborne komisije, Teuti Troshupa, na adresu teuta.troshupa@cec-ko.org ili službeniku za informacije Odeljenja za izbore OEBS, Karin Marmsoler, na, Karin. Marmsoler@osce.org.

Studenti Prištinskog univerziteta uče o kosovskom zakonodavnom procesu

Fatmir Beriša, student Pravnog fakulteta

Osim mnogobrojnih predmeta koji se predaju na Pravnom fakultetu Univerziteta u Prištini, a koji su blisko vezani za funkcionisanje skupštine, studenti ovog fakulteta su nedavno imali priliku da lično steknu uvid u rad Skupštine Kosova. U stvari, posle teoretskog dela predmeta kao što su parlamentarna teorija, uvod u javnu administraciju, kosovski zakoni u tranziciji, kao i ustavno pravo, studenti su, uz pomoć Odeljenja za političke nauke Univerziteta, Odeljenja za demokratizaciju Misije OEBS na Kosovu i Inicijative za podršku Skupštini (ASI), takođe i sekretarijata Skupštine Kosova, mogli da prisustvuju zakonodavnom procesu na Kosovu.

Petnaest studenata prava su od maja do juna prisustvovali zasedanjima Skupštine. Preko 60 studenata je prisustvovalo tim zasedanjima. Planirano je da se ova inicijativa nastavi na dugi rok, od početka sledećeg semestra, posle ispita i izbora na jesen.

Osim zakonodavnog procesa, studenti su naučili kako radi sekretarijat Skupštine. Kratka uvodna predavanja su održali Daut Bećiri, direktora pravne službe, Salji Redžepi, šefa sektora za plenarna i proceduralna pitanja, i Šerifa Konjućca, šefa odeljenja za medije i odnose sa javnošću. Ova uvodna predavanja su informisala studente o pravnom protokolu koji se sprovodi u zakonodavnom procesu Skupštine Kosova. Studenti su imali prilike da postavljaju pitanja osobljju sekretarijata.

Lično bih hteo da izrazim zahvalnost Pravnog fakulteta i svih studenata koji su učestvovali u programu Odeljenju za demokratizaciju Misije OEBS, i timu ASI, kao i sekretarijatu Skupštine Kosova, što su nam omogućili da izbliza pratimo postupak i naučimo više o radu koji prati zakonodavni proces. Posebno bih hteo da se zahvalim gospođi Durati Abdiu (Odeljenje za demokratizaciju Misije OEBS), koja je na velikodušan način davala pomoć studentima tokom trajanja projekta.

Onlajn pristup modelima i okvirima za zakonodavni rad

Legislationline.org je besplatna onlajn usluga koju, uz pomoć Evropske unije i austrijske i norveške vlade, obezbeđuje OEBS-ova kancelarija za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR).

Legislationline.org sadrži nacionalne zakone i druge dokumente OEBS-ovih država potpisnica (55 zemalja koje se nalaze u oblasti Kavkaza, Centralnoj Aziji, Evropi i Severnoj Americi) zajedno sa međunarodnim instrumentima za zaštitu ljudskih prava i vladavine zakona.

Prvenstvena namena ove baze podataka jeste da zakonodavcima obezbedi modele i okvire za njihov zakonodavni rad, te da im pomogne u njihovim naporima u pravcu dovođenja domaćih pravnih standarda u sklad sa obavezama država prema međunarodnom zakonu o ljudskim pravima. Namera je da legislationline.org prvenstveno bude jedan instrument za zakonodavce, a ne za korisnike zakona. Na ovom sajtu oni, koji sastavljaju i pišu zakone i druga pravna akta, mogu dobiti jedan izbor iz zakona drugih zemalja koji im može pomoći da naprave svoj izbor. Sajt je organizovan tako da omogućuje brzo dobijanje uporednih informacija (dajući izvode i pristup podacima preko specifičnih tematskih ključnih reči) za razliku od drugih sajtova koji daju spisak zakona klasifikovanih prema konvencionalnim oblastima u pravu.

Postoje četiri glavne putanje kojima se može pristupiti od početne strane a kombinovane su, na različite načine, širom celog sajta. Možete bilo da izaberete neku određenu temu (sa glavnog menija), državu (sa menija koji je prikazan ispod tematskog menija), međunarodnu organizaciju (sa menija "međunarodni standardi" na dnu stranice, levi pano) ili neki dokument sa menija EU/EC (na dnu stranice na desnom panou). Jedna ključna karakteristika jeste mogućnost da korisnici prečiste pretraživanje tako što će kliknuti na konkretnija pitanja sa tematskih menija koji se nalaze ispod svake tematske početne strane. To se opet može kombinovati na različite načine sa ostalim putevima pretraživanja koji su gore navedeni, što korisnicima omogućava da uporede i ispitaju ono što im je stvarno potrebno za njihov posao. Legislationline nije motor za pretraživanje, koji po Internetu traži relevantne informacije o pravu, nego samostalna banka podataka.

Po pravilu, svi dokumenti su raspoloživi na nekom od šest OEBS-ovih zvaničnih jezika (engleski, francuski, nemački, italijanski, ruski, španski). Ipak, većina tekstova koji se mogu naći na sajtu je na engleskom jeziku i, u manjoj meri, na ruskom.

Služba za vesti daje dnevne naslove o najnovijim pravnim dešavanjima u celom OEBS-ovom regionu (novi ustavi ili amandmani na tekst ustava, domaći i međunarodni zakoni, novi sporazumi ili drugi važni dokumenti, potpisi/ratifikacije, stupanje na snagu zakona i drugih propisa). Ova služba za vesti nalazi se na početnoj stranici. Sve novosti zajedno sa dodacima na sajtu sastavljaju se u mesečnik koji se na zahtev šalje onima koji ga poruču. Usluga je besplatna. Korisnici mogu da je poruču putem elektronske pošte na adresi legislationline@odih.pl.

Vebsajtu se može pristupiti na adresi <http://www.legislationline.org/>

ASI Mission Statement

Kao međuagencijski koordinator demokratskog programa podrške Skupštini Kosova, Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) teži ka ojačavanju i profesionalnom usavršavanju Skupštine Kosova u razvoju sposobnosti kako bi ona postala stabilna, funkcionalna i produktivna zakonodavna Skupština, koja funkcioniše u skladu sa vladavinom prava i u ime svih zajednica i građana ravnopravno.

Članovi IPS radiće kako bi približili resurse jednom cilju. Rad IPS usredsrediće se na demokratsku političku kulturu zasnovanu na poznavanju i poštovanju demokratskih pravila i postupka, transparentnosti i odgovornosti prema javnosti, razvoju i primeni zakonodavnog dnevnog reda, pregledu izvršne vlasti i poštovanja višejezičnosti u Skupštini.

Kao koordinator među agencijama koje podržavaju Skupštinu Kosova, IPS podržava Skupštinu preko konferencija i obuka, radionica sa Odborima, tehničke pomoći zakonodavnom procesu, pruža savete Predsedništvu, predesavajućima u Odborima i pojedincima koji su članovi Skupštine, organizuje radne posete drugim parlamentima, obučava pravno osoblje i tumače u Skupštini. Rad savetnika i konsultanata u Skupštini i njenim Odborima takođe spada pod koordinaciju IPS.

Trenutni učesnici u IPS:

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNS), Konrad Adenauer Stiftung, Istočno – zapadni projekat parlamentarne prakse (Holandija), Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR), Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID) u saradnji sa Nacionalnim institutom za demokratiju (NDI), Razvojnim programom UN (UNDP) u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom (IPU), Konzorcijum francuskog, nemačkog i belgijskog Parlamenta. Odeljenja demokratizacije pri OEBS i Sekretarijat Skupštine uz aktivnu podršku kancelarije Premijera, stuba IV UNMIK (EU) i državnih kancelarija koje se nalaze u Prištini - Austrijska, Belgijska, Nemačka, Italijanska, Holandska, Švajcarska, kancelarija Velike Britanije i Sjedinjenih država.

<http://www.kuvendikosoves.org>

<http://www.skupstinakosova.org>

<http://www.assemblyofkosovo.org>

Slike u ovom broju: Lumni Rama (OEBS): naslovna i strane 4, 5, 10, 13, 14, 17, 18; OEBS: strane 7, 22, 24; UNMIK: strana 4, veb-sajt premijerove kancelarije: strane 8, 9; holandska kancelarija za vezu u Prištini: strana 11; Ulrich Steinle (OEBS) strana 12; Friedrich Nauman Foundation (FNSt): strana 19; B92: strana 21, ODIHR: strana 23. Atdhe Mulla: strana 24.

IPS bulletin želi da se zahvali svima koji su dali svoj doprinos kao i Svenu Lindholmu, OMIK DD prevodilačkoj službi, Lumnju Rami i Atdheu Mulli jer bez njihove pomoći ovaj bilten ne bi bio moguć.

ASI
NEWSLETTER

Beogradska 3238000 Priština
Tel. (+381-38) 500 162 Fax: (+381-38) 500 188

kontakt: franklin.devrieze@osce.org
<http://www.osce.org/kosovo>

Zapažanja koja su nave-dena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili organizacije koje su partneri u IPS.